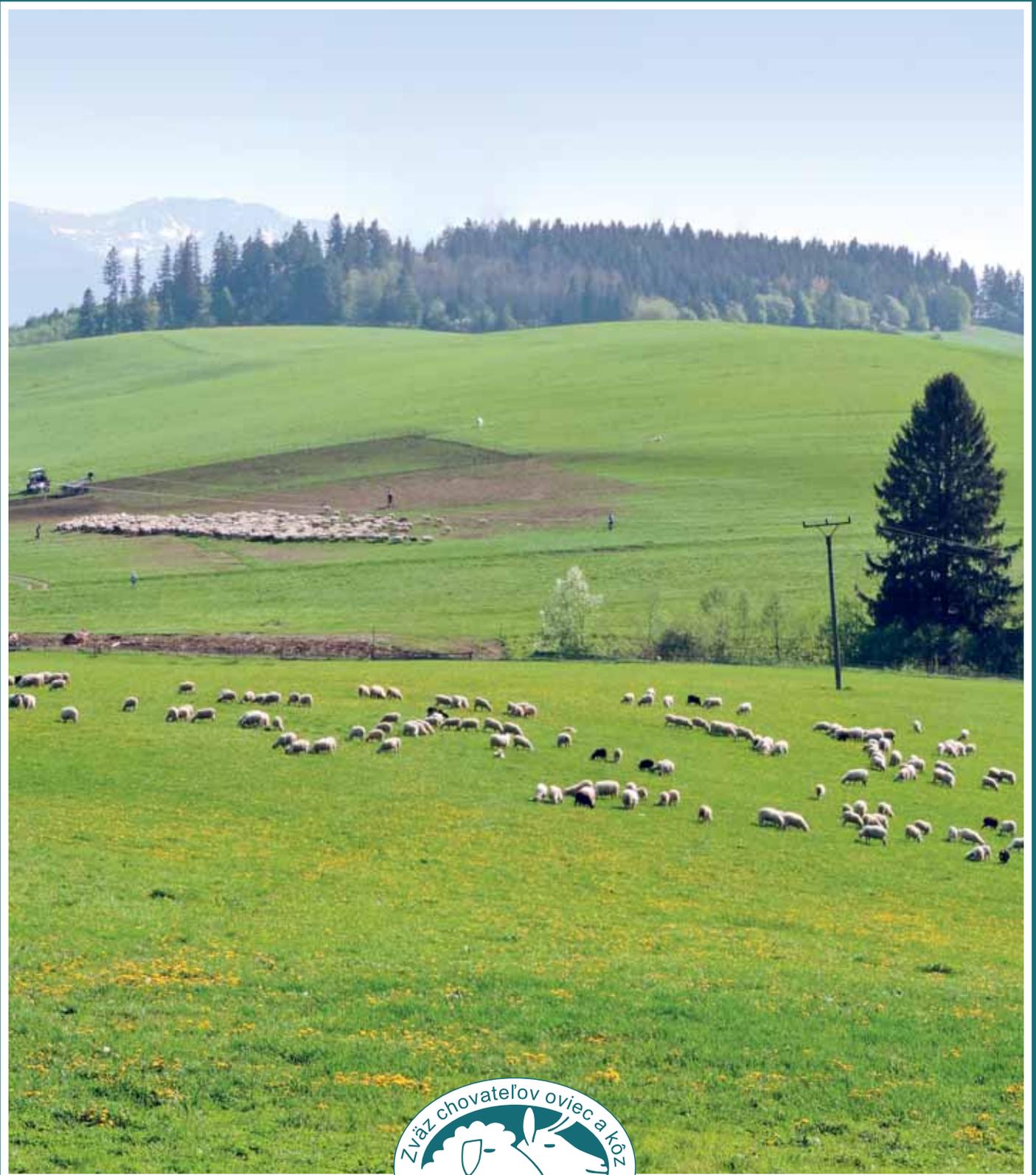


# CHOV OVIEC a KÔZ

Vydáva Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku - družstvo pre priaznivcov chovu

číslo 2 / 2015

[www.zchok.sk](http://www.zchok.sk)



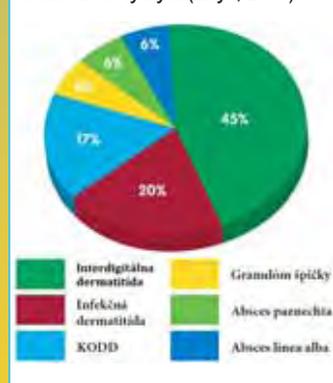
# Redukovanie výskytu krívania znamená úspešnejší chov oviec



Krívanie oviec je hlavným zdravotným problémom vo všetkých krajinách sveta s chovom oviec. Najvýraznejším dôvodom krívania oviec sú ochorenia paznechtov, až potom choroby a zápaly kĺbov končatín, zlomeniny a iné. Vo všeobecnosti teda platí, že práve choroby paznechtov oviec sú najčastejšou príčinou krívania oviec s najväčším ekonomickým dopadom. Z hľadiska diagnostiky rozoznávame pri krívaní oviec tieto ochorenia paznechtov s rôznou úrovňou výskytu (graf č. 1):

- **interdigitálnu dermatitídu** – zápal kože, silné zaparenie kože, označovanú tiež ako nenákladlivá hniloba paznechtov
- **infekčnú dermatitídu** – mimoriadne závažnú **nákazlivú krívačku oviec**, nazývanú aj **pojmom nákazlivá hniloba paznechtov**
- z iných príčin krívania oviec vystupuje najmä:
- **kontagiózna ovčia dermatitída prstov (KODD)**
  - absces *linea alba*,
  - absces pätky paznechta,
  - granulóm špičky paznechta

**Graf č. 1:** Príčiny krívania oviec a miera ich výskytu (Lloyd, 2014)



V súvislosti s týmto významným problémom chovu oviec sú ekonomické straty chovateľov vo svete i na Slovensku veľké. Až 95% všetkých ochorení končatín oviec predstavujú choroby paznechtov. Paznecht je extrémne dôležitá štruktúra na každom konci končatiny zvierťa. Aj keď zvierka s problémami paznechtov môže ako tak fungovať, optimálna produkcia bude znížená v závislosti od závažnosti problému. Zvierka s bolestivou končatinou sa však menej ochotne pohybuje, prijíma menej krmiva a znižuje sa

jeho produkcia. Bolesť navyše zvyšuje stres a taktiež môže viesť ku vzniku metabolických ochorení. Okrem toho predstavuje krívanie oviec aj etický problém, keďže samotné krívanie je prejav bolesti, resp. pretrvávajúcej bolestivosti postihnutej končatiny a je z rôznych dôvodov v záujme chovateľa odstrániť príčiny tohto stavu. Welfare oviec je taktiež značne limitovaný, no treba zdôrazniť, že krívajúce jedince bez ošetrovania sa stávajú potenciálnym zdrojom infekcie pre zdravé zvieratá najmä vtedy, ak vyvolávajúcou príčinou krívania je infekčné ochorenie. V takom prípade ekonomické dopady na ošetrovanie a zníženie výskytu ochorenia, straty v dôsledku zníženia produkcie alebo vyradenie zvierťa z chovu významne narastajú. Diagnostika a správne určenie príčiny krívania je mimoriadne dôležité, keďže spôsob terapie a prevencie sa medzi jednotlivými ochoreniami líši. Kľúčovú úlohu v udržiavaní zdravia paznechtov zohráva výživa zvierat. V otázke minerálnych látok má významný vplyv najmä vápnik ako pevná súčasť rohoviny a ďalej špeciálne zinok, selén a meď. Ide o minerálne látky, ktoré sú privádzané najmä pomocou vitamínovo minerálnych zmesí. Prínos vitamínov pre celkový zdravotný stav ľudí či zvierat je notoricky známy, nakoľko sú absolútne nevyhnutné pre organizmus zvierat ako aj súčasť rôznych metabolických pochodov. Avšak, zo širokej plejady vitamínov sa vyníma biotín, ktorý má v porovnaní s inými vitamínmi priam dramatický význam na kvalitu rohoviny.

Najnovšie informácie z problematiky úpravy paznechtov, chorôb a prevencií chorôb boli predstavené na odborných seminároch organizovaných firmou SCHAUMANN SLOVENSKO a Zväzom chovateľov oviec a kôz Slovenska. Chovateľom oviec a kôz sú v rámci prednášok predstavené najnovšie informácie vplyvu výživy na produkciu, zdravie a kvalitu rohoviny, nové poznatky v prevencii a diagnostike zdravotných problémov oviec končatín a metabolických ochorení. V oblasti úpravy paznechtov je cieľom upozorniť na správne vykonanie úpravy a riziká spojené s nadmerným odstránením rohoviny a hlavne, ako tomu predísť pri ošetrovaní prerastenej paznechty, či



*Fotografia č. 1 a 2.: Teoretická prednáška a praktická ukážka úpravy paznechtov profesora MVDr. Valenta Ledeckého, CsS., účastníkov odborného seminára mimoriadne oslovila. Fotografie pochádzajú zo stretnutia v Oščadnici, kde sa stretli chovatelia najmä zo severného a stredného Slovenska. Filozofia seminárov orientovaných na zdravie produkčných oviec je postavená na praktických prednáškach významných odborníkov z oblasti zdravia hospodárskych zvierat z Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Odborný seminár doplnia praktickými informáciami "nabitá" prednáška profesora MVDr. Vladimíra Vajdu, PhD. na tému výživa a krmenie jahniat a oviec. Cieľom SCHAUMANN a ZCHOK na Slovensku je vytvoriť podmienky pre užšiu skupinu chovateľov tak, aby vznikol priestor pre diskusiu a plnohodnotné využitie praktickej ukážky paznechtov. V tejto forme sa doteraz konali semináre v 4 rôznych častiach Slovenska. Pre veľký záujem chovateľov pripravujeme v tomto roku posledný seminár z danej tematiky tento krát v regióne severného Spiša. Na termín konania vás včas upozorníme.*

chorobou už napadnutého paznechtu v rámci liečby.

## Efektívna úprava paznechtov a jej praktická ukážka



Rohovina paznechtu zvierat neustále rastie. Ak nie je prebytočná rohovina správne a včas odstránená, spôsobuje pohybové problémy. Prerastená rohovina paznechtov sťažuje chôdzu a často je príčinou vzniku iných ochorení paznechtov oviec ako je napríklad zápal kože v medzipaznechtovom priestore (*dermatitis interdigitalis*) alebo infekčná krívačka/infekčná hniloba paznechtov. Riziko vzniku týchto chorôb je vysoké vo vlhkých a teplých podmienkach v priebehu celého roka. Aj preto je starostlivosť o paznechty v chove oviec mimoriadne dôležitá a predstavuje základný krok v prevencii chorobnosti paznechtov.

## Odborné publikácie PAZNECHTY OVIEC a VÝŽIVA OVIEC

V rámci série odborných seminárov vznikla požiadavka na vytvorenie publikácie, ktorá by zhrnula všetky najdô-

ležitejšie poznatky do jedného celku. V spolupráci SCHAUMANN SLOVENSKO a UVLF v Košiciach vznikli publikácie, kde chovateľ nájde rýchle a praktické riešenie. Tieto publikácie sú ďalším dôkazom záujmu SCHAUMANN pomôcť chovateľom oviec a kôz udržať produkčné zdravie a tým skutočne zlepšiť ekonomiku výroby v slovenských chovoch. Pre získanie publikácie kontaktujte ZCHOK alebo ich získajte v rámci odborných seminárov organizovaných v spolupráci SCHAUMANN a ZCHOK. Veríme, že predstavené informácie na seminároch a v praktických publikáciách budú pre slovenského chovateľa prínosom a že prispesú ku vyššej efektívnosti a rentabilite našich chovov.



# Obsah

- 2 Redukovanie výskytu krívania znamená úspešnejší chov oviec
- 4 Nákupný trh plemenných baranov spojený s regionálnou výstavou zvierat na Farme Kamenica
- 6 Strihanie oviec na salaši u Majerovcov v Slovenskej Ľupči
- 10 „Bačova cesta“ aj v tomto roku beží naplno
- 11 Vyhodnotenie nákupných trhov na plemenné barany, konaných na tržnici PD Liptovské Revúce
- 14 Poľnohospodárska výstava Celoslovenské dni poľa v Dvoroch nad Žitavou
- 15 Nákupný trh plemenných baranov konaný dňa 16. 5. 2015 v Pleši
- 16 Vyhodnotenie nákupného trhu na plemenné barany v Trenčianskej Teplej
- 17 Ovenálie 2015
- 18 VÝSLEDKY Ovenálií
- 19 Ovenálie 2015
- 23 „Bačova cesta“ úspešne napredovala i v Papradne
- 24 Muránska planina – kraj zbojníkov a koní
- 26 Syrársky jarmok v Novoti „Novoťská hrudka 2015“ jubiluje
- 28 Nákupný trh plemenných baranov na farme AT Tatry Spišská Belá v Podhoranoch
- 29 Uznesenie
- 29 Navždy nás opustil Prof. RNDr. Libor Ebringer, DrSc.
- 30 Epididymitída baranov je najbežnejší problém v produkčných chovoch oviec – situácia v roku 2014
- 33 Vyhodnotenie súťaže o najlepšie ovčie mliečne výrobky na „Ovčiarkej nedeli 2015“ v Pribyline 24. mája 2015
- 36 Tlačová správa – Bačovská škola 2015
- 36 Zápisnica
- 38 Zápisnica
- 39 Ovenálie 2015



**Chov oviec a kôz** - aktuálne informácie a údaje z PK pre chovateľov a priaznivcov chovu • ročník XXXV, č. 2/2015 • **Vydáva:** Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku-družstvo Banská Bystrica • **Šéfredaktor:** Ing. Slavomír Reľovský • **Redakčná rada:** Ing. Igor Nemčok, Prof. MVDr. Jozef Bíreš, DrSc., Doc. RNDr. Milan Margetín, PhD. • **Adresa redakcie:** Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku- družstvo, Skuteckého 19, 974 01 Banská Bystrica, tel. 0905406284, e-mail zchok.relovsky@orangemail.sk, **Pre-press a tlač:** **KURIÉR plus REKLAMA**, tel./fax: 053/4414 058, Odborárov 49, 052 01 Spišská Nová Ves • Redakcia nezodpovedá za obsahovú a jazykovú správnosť príspevkov • **ISSN 1336-4715**

# Nákupný trh plemenných baranov spojený s regionálnou výstavou zvierat na Farme Kamenica

Dňa 19.6.2015 sa konal nákupný trh plemenných baranov plemien cigája, východofrízske, lacaune a slovenská dojná ovca na Farme Kamenica. Na tomto podujatí popri nákupnom trhu už tradične prebiehajú aj iné sprievodné akcie. Ako aj v minulých rokoch, aj teraz ZCHOK za spoluúčasti regionálnych chovateľov zorganizoval pre verejnosť regionálnu výstavu oviec a kôz, ktorá bola zaradená v kalendári výstav Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka. Bohužiaľ tohto roku MPRV SR túto výstavu z kalendára výstav vyradilo, čo sa odzrkadlilo aj na slabšej účasti vystavovateľov. Ďalším sprievodným podujatím je súťaž o najlepší syr Hornej Torysy, ktorú organizuje majiteľka Farmy Kamenica pani Martina Angelovičová.

**Ing. Pavol Gúgľava,**  
ZCHOK na Slovensku – družstvo

S priebehom a vyhodnotením týchto podujatí vás chcem obozná-

miť v tomto príspevku.

Na tento nákupný trh bolo prihlásených 153 plemenných baranov uvedených plemien, čo je oproti minulému roku pokles



Cenu za šamióna NT si prevzal Ing. Dvoriak (vpravo).

## Protokol z vyhodnotenia regionálnej výstavy oviec a kôz, ktorá sa uskutočnila dňa 19.6.2015.

Výstavy sa zúčastnili nasledovní chovatelia a kategórie zvierat:

### Kategória kôz:

Ing. Mária Mularčíková, Záborské 149	plemenné kozičky, BKK	I. miesto
SHR Martina Angelovičová, Farma Kamenica	koza s kozľatami po búrskom capovi	II. miesto

### Kategória oviec:

PD Jarovnice	plemenné jarky, cigája	I. miesto
SHR Martina Angelovičová	plemenné jarky, SD	II. miesto
Agrodružstvo Bystré	plemenné jarky, SD	III. Miesto
Agro Torysa, s.r.o.	plemenné jahničky, lacaune	bez umiestnenia
Slovexa, PD Kapušany	plemenná bahnica s jahňatami, suffolk	bez umiestnenia

**Zvieratá hodnotila komisia v zložení:** Ing. František Bujňák – PS SR Prešov; MVDr. Valerián Kvokačka – RVPS Prešov; Ing. Daniel Hrežík - MPRV; V Kanenici, 19.6.2015

o 35 ks.

Predseda Výberovej komisie pri MPRV SR Ing. Július Šutý delegoval na hodnotenie plemenných baranov členov Výberovej komisie v tomto zložení:

- Ing. Július Šutý, predseda komisie – ZCHOK na Slovensku
- Ing. Slavomír Reľovský – ZCHOK na Slovensku
- Ing. Pavol Gúgľava – ZCHOK na Slovensku
- MVDr. Valerián Kvokačka – RVPS Prešov



Folklorne vystúpenie na otvorení výstavy.



Zapisovatelia.



Šampión NT s chovateľmi.

- Ing. Ján Dvorjak – Agrodružstvo Bystré
- Ing. František Bujňák – Plemenárske služby SR
- Ing. Jozef Kováč – chovateľ, zástupca SZCH
- Ing. Daniel Hrežík – MPRV
- Ing. Peter Bernát – PD Belá – Dulice

Ručným zapisovaním hodnotenia do katalógu bol poverený Ing. Bernát a elektronickým zápisom do počítača bol poverený Ing. Bujňák.

Chovateľ PD Odorín už tradične na nákupný trh plemenné barany nepredviedol a požiadal o ohodnotenie baranov na chove.

V priebehu hodnotenia komisia vyberala plemenné barany zaradené v triede ER do súťaže o šampióna nákupného trhu. Do súťaže o šampióna boli zaraďované barany všetkých plemien. V tomto roku to mala komisia s výberom šampióna ťažké, pretože do súťaže bolo vybraných veľa kvalitných baranov, mimoriadne pekných po exteriérovej stránke. Aj to svedčí o vysokej úrovni tohto trhu o kvalite hodnotených zvierat a o zodpovednej práci všetkých chovateľov, ktorí barany na tento trh pripravili. Po dlhom rozhodovaní sa šampiónom nákupného trhu stal plemenný baran plemena cigája katalógové číslo 99, línie Šariš 09 od chovateľa Agrodružstvo Bystré. Cenu pre šampióna odovzdal zástupcovi chovateľa Ing. Dvorjakovi riaditeľ ZCHOK na Slovensku Ing. Slavomír Reľovský. Tento plemenný baran bude reprezentovať chovateľa na tohtoročnej národnej výstave zvierat na Agrokomplexe 2015.

Regionálnu výstavu oviec a kôz vyhodnotila komisia v zložení:

- Ing. František Bujňák
- MVDr. Valerián Kvokačka
- Ing. Daniel Hrežík

V kategórii oviec sa víťazom stal

chovateľ PD Jarovnice s plemennými jarkami plemena cigája.

V kategórii kôz obsadila prvé miesto chovateľka Ing. Mária Mularčíková zo Záborského s plemennými kozičkami plemena biela koza krátkosrstá.

Ocenenia za prvé, druhé a tretie miesta v jednotlivých kategóriách odovzdal oceneným riaditeľ ZCHOK

na Slovensku Ing. Reľovský. Ostatné umiestnenia sú uvedené v nasledovnom katalógu výstavy.

V súťaži o najlepší ovčí syr regiónu Hornej Torysy sa na prvom mieste umiestnila firma Agro Torysa, s.r.o.

Na druhom mieste sa umiestnilo PD Tulčik chovateľ a na treťom mieste Agrodružstvo Bystré.

Okrem tohto programu návštevníkov zaujal aj bohatý hudobný program v podaní miestneho folklórneho súboru.

Záverom chcem poďakovať manželom Angelovičovcom za poskytnutie priestorov a pomoc pri organizácii tohto podujatia a verím že na budúci rok sa tu na takejto akcii zas spolu stretneme.

#### VYHODNOTENIE NÁKUPNÉHO TRHU

Miesto NT: M. Angelovičová - SHR, Lipany

Dátum NT: 19.06.15

Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. (%)
			ER	EA	EB	I	II			
701 102 012 MVDr. Martin Hirňák, Lascov	3	3	3	0	0	0	0	3	0	100.00
701 563 016 AGRO RASLAVICE, s.r.o., Lopúchov	23	22	3	18	0	0	0	21	1	14.29
701 932 004 Ing. Ján Brudňák, Koprivnica	2	2	2	0	0	0	0	2	0	100.00
701 932 010 Ing. Brudňák Koprivnica	6	6	0	6	0	0	0	6	0	0.00
701 932 011 Ing. Brudňák Koprivnica	1	1	1	0	0	0	0	1	0	100.00
707 131 007 Nemcovce	6	6	0	3	3	0	0	6	0	0.00
707 304 050 AGRO-LENT s.r.o., Malý Šariš	24	24	13	11	0	0	0	24	0	54.17
707 580 305 PD Tulčik - Demjata	17	17	9	8	0	0	0	17	0	52.94
708 517 053 PD Jarovnice - Hermanovce	12	12	2	8	2	0	0	12	0	16.67
708 517 309 PD Jarovnice - Uz. Pekľany	16	16	7	9	0	0	0	16	0	43.75
708 719 002 AGRO-Torysa	6	3	1	2	0	0	0	3	0	33.33
708 723 007 Fiam Agro Services sro Dačov	5	5	0	3	2	0	0	5	0	0.00
713 505 096 Agrodružstvo Bystré Hermanovce	6	6	6	0	0	0	0	6	0	100.00
713 505 361 Agrodružstvo Bystré Hermanovce	12	12	1	10	1	0	0	12	0	8.33
810 522 080 PD Odorin - Porač	14	13	4	9	0	0	0	13	0	30.77
<b>Celkom za NT 19.06.15</b>	<b>153</b>	<b>148</b>	<b>52</b>	<b>87</b>	<b>8</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>147</b>	<b>1</b>	<b>35.37</b>

# Strihanie oviec na salaši u Majerovcov v Slovenskej Ľupči

Ing. Janka Martincová, PhD.

NPPC- VÚTPHP Banská Bystrica

Už dlhšie som mala v pláne napísať o rodinnej farme Majerovcov v Slovenskej Ľupči. Keďže mám u nich na salaši svoje ovce tak patrí sa mi napísať aj o tejto farme a to z viacerých dôvodov: Prvý dôvod: „Nájdí si svojho baču“ - čoraz častejšie sa apeluje na ľudí s heslom, aby si našli svojho baču a podporovali tak domáci trh. Ja s kľudom angličana môžem prehlásiť, že som si našla svoj salaš. Je za tým cítiť silné rodinné domáce prostredie, vzájomnú spolupatričnosť a zaručene dobrú kvalitu spracovaných výrobkov. Keď som spomenula, že o nich napíšem, tak prvá reakcia bola úplne odmietavá a rezolútne boli proti tomu. Je to slovenská „nátura“, že ľudia nechcú sa príliš zviditeľňovať, nepotrebujú dajme tomu príliš na seba upozorňovať. A takto som to vnímala aj v prípade hlavy rodiny Majerovej, pána Miroslava Majera. „A čo chceš o nás písať, ako sa trápime?“ No keďže som dosť na tom podobne, ak nie aj horšie, a som dosť tvrdohlavá tak nakoniec som hlavu rodiny „zloмила“. No bol to dosť ťažký pokus, pretože pán Majer je neveriaci „Tomáš“ a mal z toho takpovediac „hrúzu“. Pokúsím sa teda o to, aby som ich presvedčila, že aj o takýchto skromných, no „robotných“ ľudí, ktorým práca ako sa hovorí „voniam“ je potrebné písať a netreba v tom hľadať zlý úmysel či problém. Mňa osobne práve baví písať o takých ľuďoch, ktorí možno nemajú široké lakty, no zaručene majú chuť a vôľu sa popasovať s takýmto neľahkým odvetvím poľ-



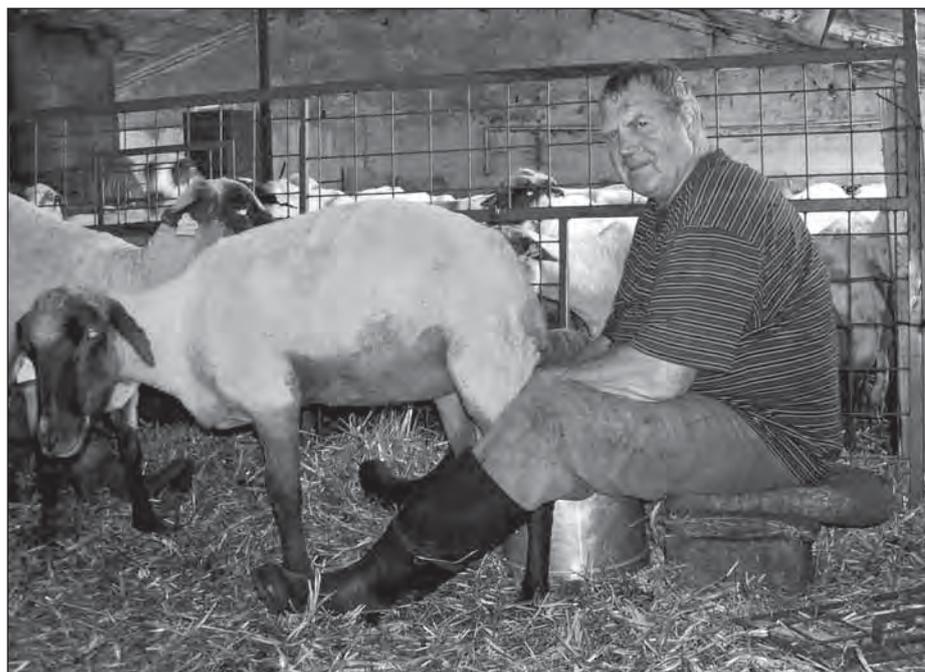
Janka Martincová pri „tlačení“ vlny.

nohospodárstva.

Druhým dôvodom je aj to, že život na salaši nie je taká „romantická idylka“ ako sa to na prvý pohľad javí. Väčšinou sú tam ľudia skade ruka stade noha, no na tomto salaši mám taký pocit, že všetci sú jedna rodina. Taký čo nemá vzťah k zvieratám, tak by sa dlho tu neohrial. O pastieroch sa zvykne hovoriť že veľa toho

nepovedia skôr sú záдумčiví a je potrebné to z nich „vypáčiť.“ O takých pastieroch, čo poznajú aj život na lúkach, jej zákonitosti prírody, vedia hrať na píšťalke, či fujare som sa dočítala len z historických prameňov. Na moje počudovanie som takého pastiera, čo vie hrať na fujare a píšťalke stretla na salaši u Majerovcov v Slovenskej Ľupči. Je ním pán Dettko Jozef a priznám sa, že keď som videla ako ho pes poslúcha (volá sa Kuštra), ako po ňom vyskakuje, tak je svätá pravda, že pes je najvernejší a najoddanejší priateľ človeka. Nedalo mi a trochu som ho prinútila k reči, aj keď pastieri to asi nemajú veľmi „radi“. „Od 14 rokov som pri ovciach, 20 rokov som bol bača na salaši v Slovenskej Ľupči, naposledy vo Vlkanovej a teraz som 3 roky tu.“ Na moju otázku, že je to ťažká drina a málokto sa nájde kto by chcel v dnešnej dobe robiť baču a prácu okolo oviec, jeho odpoveď bola: „Človeka to musí baviť, kto nemá k tomu vzťah tak si nezvykne. Nie je to ťažké, keď je človek naučený robiť.“ A keď som sa opýtala, kde bolo najlepšie, tak stručne povedal: „Všade je dobre.“ Mimochodom napr. vo Francúzsku pastieri vedia tak spievať ako operní speváci.

K reči tiež nebolo pánovi Miroslavovi Majerovi st. „Načo máš o nás písať.“ Preto som oslovila Mirka Majera ml. Zaujímalo ma, prečo sa rozhodli práve pre ovčiarstvo? „Máme to v rodine, mamin otec a starý otec Kostúrovci boli ovčiari v Slovenskej Ľupči a tak to máme v krvi. A vždy to bol otcov sen mať ovce. Robil v Strojárňach štátnych lesov Slovenská Ľupča (terajší



Miroslav Majer st. pri tom, čo mu je srdcu blízke.

ESSEL a.s.), no vždy ho to ťahalo k ovciam. Začal s 2 jahničkami v roku 1983, kedy bol aj na salaši s Vítom Svrčkom, ktorý dal otcovi ale aj mne veľa dobrých rád. Postupne sa stádo zvyšovalo a teraz máme 250 bahnič, 10 ks plemenných baranov, 50 jariek a 50 jahničiek. Okrem toho máme ešte počas sezóny na salaši aj súkromné ovce v počte 150 ks. Od malička, od detstva ako 4 ročný som pomáhal otcovi pri prácach, mám k tomu silný vzťah a vyštudoval som preto aj VŠ poľnohospodársku v Nitre, odbor všeobecnej poľnohospodárstva. Pracujem v štátnej správe zameranej na hospodárske zvieratá, tak aj v robote som stále v styku s ovečkami☺).“ (Len tak na okraj, nedá mi nenapísať, aj keď asi určite mi mladší člen rodiny povie, že aby som to nepísala (podobne ako jeho otec), že ráno vstáva o piatej aby išiel pomôcť na farmu, potom ide do roboty a poobede znova sa ponáhľa do maštale).

**Bez podpory rodiny to ale nejde.** „Sme na to celá rodina, mama so sestrou sa starajú o odbyt a účtovníctvo a keď treba vypomôže švagor a už aj obidvaja synovci sa priúčajú. Od roku 2009 sme súkromne hospodáriaci roľníci (SHR). Máme v prenájme maštal na stredisku RD HRON v Slovenskej Lupči. Zakončil tento rozhovor vetou: „Ak budeme vládvať, tak sa budeme s tým trápiť.“

Tretým dôvodom prečo opisujem túto ro-

dinnú farmu je fakt, že ich syry sú výborné. Okrem čerstvého syra robia aj údené syry, oštiepky v ručne vyrezávaných drevených formách v tvare ovečky, v tvare srdca a rôzne iné od Ivana Strečka z Priechoda. Mne sa páči najstaršia forma v tvare srdca. Ponúkajú aj bryndzu. Keď niekomu ponúknem syr aj formou „bartrového obchodu“ tak zakaždým mám odozvu: „Syr bol výborný.“ Keď som povedala pánovi Majerovi st., že ich syry sú výborné, že každý ich chváli: „Veď robíme si to aj pre seba. Prečo by sme si mali robiť zle.“ ( O výrobe syra, oštiepkov a tradičnom dojení sa dočítate v nasledujúcom čísle).

Prejdem teraz k tomu, čo napovedá názov článku. Teda k strihaniu oviec. Keďže je čas strihania oviec, tak som sa priamo tejto akcie na salaši zúčastnila. Popri „tlačení“ vlny som vyspovedala strihačov, ktorým pot stekal po tvári. Zobrala som si na mušku hneď prvého strihača a s diktafónom za ohlušujúceho zvuku oviec, zvoncov a strihacích mašínok som nahrala rozhovor s Petrom Kučerom, majstrom v strihaní oviec.

**Od kedy takto striháte ovce a ako ste sa k tomu dostali?** „Akože, ja reku teraz od kedy, rozmýšľam či od utorku, či od stredy ☺). Keď

som mal 16 rokov. **A od vtedy striháte?** No. Vlastni naposledy, na majstrovstvách Slovenska v strihaní oviec som bol druhý a ešte sa mi podarilo spraviť aj slovenský rekord. **To je koľko?** „59 s na ovcu. Bežne sa ovca ostrihá minútu a pol.“

**Zažili ste aj ako sa dakedy strihali ovce, keď sa ručne strihalo?** „Chvalabohu ja som ručne nestrihal, strihala to moja mama, ručne tými nožnicami. Brat kúpil mašinku, pokazila sa a ja som ju ako 16 ročný učeň opravil. Brat vtedy povedal: „Keď si to vieš opraviť tak budeš strihať. Tak odvtedy strihám.“

Striháme aj so synom. Marek Marko má 22 rokov, študuje na VŠ poľnohospodárskej v Nitre, 2. ročník odbor manažment živočíšnej výroby. Skromný, no veľmi pekný mladý „chalan“ s bicepsami na rukách, je zrejme najmladším strihačom na Slovensku. Hneď som podotkla, že nemusí chodiť do posilňovne pre „svaly“, lepšiu posilňovnu si asi nevie predstaviť.

Trošku som vyspovedala aj jeho. **Tak nastupuješ cestu strihačov?** „Pomaly, ale isto.“

**Je to drina strihať také ovce? Máš svaly?** „Kondička musí byť ☺).“ *Ako som začal strihať ovce ani do posilňovne nechodím, hovorí Marek Marko.*

**A predtým si chodil?** „Predtým hej.“ **A teraz už nechodíš?** „Už nie. Teraz už nepotrebu-



jem ☺).“ A otec sa právom chváli. “Vlani na MS bol štvrtý, behom 2 rokov sa vypracoval. Baví ho to. Študuje to, čo vie, čo študuje.”

**A venujete sa len tomuto?** „Ale nie. Som SHR. Ja mám 100 oviec, 100 oviec dojíme doma, máme šľachtiteľský chov plemena východofrízskaja ovca. To je hlavná činnosť, toto je taký koníček. Ľudia sa toho boja, ale ja nie. Netreba sa toho báť. Treba sledovať ovečku, ako sa správa, dať jej čo treba, dať jej nažrať a tá opatera sa vráti. Človek musí byť vnímavý.”

**A máte oplôtky?** Nie, máme pastiera čo nám pasie, normálne pasieme aj košarujeme s nimi. S jahničkami aj s jarkami je v stáde 150 kusov.”

„Veď čítam Vaše články.“ **Ozaj? Tak teraz budete v tomto čísle.** „Ale, ja reku sa len tááák vyprávame ☺). Tak nesmiem hrešiť do toho a tak. To vypíjajte ☺).“ **A páčia sa Vám moje články?** „No, noa. Páčia.”

**A kde gazdujete?** „Sme z Valaskej. Vo Valaskej sú 3 salaše, súkromné ovčiarske družstvo to je jeden salaš, druhý je súkromník on má 450 oviec a potom sme my. My sme taký skromný, 100 kusov oviec.”

„Mňa to baví. Ja som aj z fabriky odišiel kvôli ovciam. Robil som v Podbrezovej v železiarňach. Som vyučený traktorista. 6 rokov som robil na Štátnom majetku ako traktorista, no neplatili tak som odišiel do fabriky, ale popri tom som stále strihal ovce. Bol som aj v Španielsku 9 rokov strihať ovce, tam je 20 mil. oviec, chovajú lacau-ne a ich národné plemeno „manchega“, to je ako lacau-ne, len je mäsovejšie. Krásne ovce, sú to.”



Obedňajú si siesta pri guláši.

**A mohli by ste aj ku mne prísť ostrihať ovce?** „Tak sa zastavíme, v pohode. Chodíme do Lieskovca, do Sebedína, do Sampora. Tak sa zastavíme.”

Zoznámila som aj p. Ľubom Tatarkom, prvým cechmajstrom gajdoškého cechu na Slovensku. „Venujem sa gajdám a pastierskym ľudovým nástrojom všeobecne hranovým píšťálam a nástrojom, ktoré u nás už ani nepoznajú, ako lubštík, kosáčik.”

**A sám si ich vyrábate?** „Sám. Mám 3 sy-

nov, no oni sa „inšomu“ venujú.”

**A od kedy máte ovce?** „Ja som mal od 9-ich rokov ovce, to mi dal jeden Šajban, keď som bol na salaši.”

Aj jeho som tiež opýtala na časy, keď sa ešte ručne strihali ovce. „Pamätám si aj takto, a na Šajbe sa ručne strihalo. Bolo 8 žien a mali la-víc, valasi (alebo chlapi, ktorí boli na to určení) podávali ženám ovce a ženy pome, „trkotali“, všetko ohovorili, celú dedinu a popri tom strihali. V Ľupči, tu v nožiarni sa vyrábali nožnice



Peter Kučera s „rohaňou“ J. Martincovej.



Strihači Martin Ovčiak a Rado Sepeši.



Majster v strihaní oviec - usmiaty Peter Kučera.



Mladý strihač Marek Marko.

u továrničky p. Šimúna, to bol môj sused, ten mi rozprával, to boli také nožnice , široko - ďaleko nebolo takých nožníc.“

O ňom a jeho záľube k drevu a výrobe bačovského riadu a ľudových hudobných nástrojov snáď nabudúce.

Je ale paradoxom, že vlna z našich oviec putuje do Poľska, lebo na Slovensku sa nenájde ten, čo by ju dokázal „využiť“. Je to smutné, že vlna skončila ako „odpadový materiál“, lebo ani ako izolačný materiál ju málokto chce.

A v susednom Poľsku je situácia úplne iná, tam na každom kroku sa nájdu výrobky z ovčej vlny. Možno treba zísť pre inšpiráciu do Poľska. „My ju predávame za smiešnu cenu, 50 centov za kg, čo nepokryje ani náklady na strihanie, keď strihanie jednej ovce stojí euro.“ Mám kamarátku, ktorá plstí z vlny, robí originálne čiapky, vesty a rôzne umelecké predmety. Keď sme sa pri čaji rozprávali, tak mi povedala napísať o tomto, že na Slovensku nie je ten, čo by spracovával ovčiu vlnu a mal by sa niekto s tým vážne začať

zaoberať. „ Ja si chodím kupovať vlnu do Rakúska, lebo tu mi ju nikto tak nevie spracovať. Tam v obchode keď si pýtam „vlnu“, v priehradkách sú naukladané priadze vlny a predavačka mi ponúkne „pravú vlnu“ až potom je naukladaná „nepravá vlna.“ No tu je problém čo s vlnou? A pritom je to prírodný izolačný materiál, v lete chladí a v zime hreje, no my s ním pohrdame, zatiaľ čo v zahraničí je vlna vyhľadávaný artikel. V okolitých štátoch sú spracovatelia - robia česanec na plstenie, priadzu na pletenie... alebo hoci aj ako izolačný materiál. U nás vlnu spaľujú, lebo nevedia, čo s ňou. Neoplatí sa ju ani strihať. A pritom v minulosti sa ľudia obliekali práve do vecí z vlny a využívali prírodné materiály.“

#### Ešte na úplný záver:

V zahraničí je nepísaným pravidlom patriotizmus, čiže národná hrdosť, sú hrdí na svoju krajinu a podporujú miestnych domácich drobných farmárov. Existuje nepísaný zákon, že farmár je ten, ktorý si zasluhuje úctu, pretože dorába „chlieb“. S týmto názorom sa nedá nesúhlasiť. Napríklad v Austrálii, farmár ide do úradu počas dňa aj v montérkach a nikto sa nad tým nepozastavuje. Skôr naopak, tam je farmár ten, kto zabezpečuje živobytie pre ľudí a preto aj na úradoch má prednosť.

P. S. Jedná sa o autentický rozhovor, ďakujem Petrovi Kučerovi aj Ľubomírovi Tatarkovi za ochotu sa podeliť o tieto „nevšedné a občas humorne podané zážitky.“ Vidno, že aj ovčiarí môžu byť veselí ľudia.“



Rodina strihačov pri práci - Peter Kučera, Martin Ovčiak, Rado Sepeši..

# „Bačova cesta“ aj v tomto roku beží naplno

*„Bačova cesta“ v tomto roku oslavuje už 15. výročie vzniku a aj v tomto roku sa už naplno rozbehla. Už prebehli oslavy na Salaši v Lužnej, na Gazdovskom dvore v Turčianskych Klačanoch a aj na Salaši v Pružine. Ešte nás čakajú oslavy v Pastierskej v Bobroveckej doline a v u Gajdáka a na Kolibe v Papatrnde.*

**Ing. Karol Herian, CSc.**

8.mája v prekrásny májový deň, práve v deň štátneho sviatku, sa uskutočnila „Bačova cesta“ aj na Salaši v Pružine, ktorá tento krát sa niesla v duchu tradičnej Májovej bryndze. Na tomto prekrásnom podujatí slovenských ovčiarov sa zúčastnilo od obeda do neskorého večera niekoľko tisíc návštevníkov z blízkeho okolia a aj z rôznych kútov Slovenska. Boli tam zástupcovia okolitých obcí, predsedníctvo OZ Bačova cesta, predstavenstvo Vidieckeho parlamentu na čele s predsedníčkou Máriou Behanovskou, ovčiar i ďalší záujemcovia z celého Slovenska. Majiteľka salaša pani Oľga Apoleníková vytvorila tam veľmi pekné príjemné prostredie s bohatým kultúrnym i odborným programom. Podujatie otvorili predstavitelia predsedníctva OZ Bačova cesta Ing. Ľudovít Urbanovský a Štefan Črep. S odbornou prednáškou o prínose Bryndze pre zdravie ľudí tam vystúpil bývalý riaditeľ VUM Ing. Karol Herian, ktorý sa venuje problematike spracovania ovčieho mlieka. Na tomto podujatí vystupovalo viacero folklórnych súborov, dychová hudba a vystúpenia sólistov. Veľmi dobre do osláv Bačovej cesty zapadlo aj vystúpenie operných spevákov SND Martina Babjaka a Márie Porubčinovej s klavírnym doprovodom Danielom Buranovským, ktorí zožali veľký úspech u návštevníkov podujatia. Bolo tam veľa stánkov s remeselníckymi výrobkami, bohaté tradičné jedlá – bryndzové halušky, baraní guláš, pečené jahňa, bryndzové palacinky, vynikajúce syrárske špeciality i žinčica. Celá akcia bola sprevádzaná aj rôznymi súťažami pre dospelých a aj pre deti, jazda na koňoch, ukážky ovečiek a pod. Každý návštevník tejto „Bačovej cesty“ si tam mohol prísť na svoje a hlavne sa tam dobre cítil. Za úspešný priebeh „Bačovej cesty“ v na Salaši v Pružine je potrebné poďakovať pani Oľge Apoleníkovéj a celému jej kolektívu spolupracovníkov, ktorí všetko profesionálne

dokázali zvládnuť. Ona podobné podujatia robieva pravidelne 2 x ročne a vždy je to osobitný zážitok nielen pre ovčiarov, ale aj pre celé okolie a vidiek.

Ovčiarске podujatia „Bačova cesta“, ako aj podobné podujatia, ako sú napr. Ovčiarска nedeľa, Ovenálie, Ovčiarске pastorálie, Na salaši pri guláši a pod. sa najmä v oblastiach chovu oviec stávajú veľmi účinným prostriedkom na propagáciu ovčiarstva a ovčích výrobkov. Je to veľmi spoločensky prospešná práca, ktorá by mala mať ešte väčšiu publicitu a aj podporu i zo strany štátu. Však nesmieme zabudnúť, že na území Slovenska sa v minulosti chovalo takmer 2 milióny oviec, ktoré dávali zdravú obživu našim predkom, dávali ľuďom prácu, vytvárali krásne ekologické prostredie a tvorilo našu krásnu tradíciu i vo svete folklóru. V súčasnej dobe sme veľmi zanedbali práve prácu v poľnohospodárstve a v chove zvierat, mladí ľudia strácajú vzťah k pôde a nebdajú na zdravú probiotickú výživu. Však práve ľudia na Slovensku majú 2 až 3 krát nižšiu spotrebu mliečnych výrobkov ako ľudia v západnej Európe a to už naši susedia v ČR majú takmer vo všetkom dvojnásobnú spotrebu z mliečnych výrobkov.

Naše mliečne výrobky práve z ovčieho mlieka a to bryndza, žinčica i mákké a zrejúce syry majú predsa bohatý nenahraditeľný zdroj výživných a esenciálnych látok, ktoré by všetci ľudia mali konzumovať. Ovčiarstvo a „Bačova cesta“, to nie sú len bryndzové halušky s folklórom, to symbolizuje niečo viac, na čo by sme mali byť hrdí a vážiť si svoje tradície. Pevne veríme, že sa nám postupne podarí zvrátiť súčasný stav a dať ľuďom prácu i obživu práve v živočíšnej i potravinárskej výrobe a lepšie využiť práve naše vlastné zdroje, našu krásnu prírodu. Je preto veľmi potešiteľné, že ľudia chodia na takéto ovčiarске slávnosti a aj to, že mnohí sa neboja problémov a začínajú s chovom oviec i kôz a začínajú spracovávať ich produkty na vynikajúce mliečne špeciality.



# Vyhodnotenie nákupných trhov na plemenné barany, konaných na tržnici PD Liptovské Revúce

Dňa 10.6.2015 sa v priestoroch tržnice Poľnohospodárskeho družstva Liptovské Revúce konal nákupný trh na plemenné barany plemien cigája, lacaune a barany syntetickej populácie „slovenská dojná ovca“. Predseda Výberovej komisie pre ovce a kozy pri Ministerstve pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky Ing. Július Šutý menoval na hodnotenie baranov komisiu v zložení: Ing. Július Šutý, Ing. Slavomír Reľovský, Ing. Pavol Gúglava, p. Marián Kubín, p. Peter Vároš, Ing. František Bujňák, Ing. Zuzana Kučerová, Ing. Ľubomír Porubiak, Ing. Jozef Kováč, MVDr. Miloš Pastucha a MVDr. Milan Čikra. Za zapisovateľov boli menovaní Ing. František Bujňák, Peter Vároš, Marián Kubín a Ing. Zuzana Kučerová. Priebeh nákupného trhu bol bezproblémový. Komisia pracovala podľa stanoveného časového harmonogramu. Po skončení hodnotenia hodnotiaca komisia vyhlásila víťaza nákupného trhu. Stal sa ním plemenný baran plemena cigája číslo katalógu 124 CEHZ SK 2530157, línia Socovan-09 chovateľa OVINI s.r.o. Vyhodnotenie nákupného trhu je uvedené v prílohe.

**Ing. Július Šutý,**  
ZCHOK na Slovensku-družstvo

Dňa 24.6.2015 sa konal nákupný trh na plemenné barany plemena zošľachtená valaška, suffolk, oxford down a barany syntetickej populácie „slovenská

dojná ovca“. Predseda Výberovej komisie pre ovce a kozy pri Ministerstve pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky menoval na hodnotenie baranov komisiu v zložení: Ing. Július Šutý, Ing. Slavomír Reľovský, Ing. Pavol Gúglava, Ing. Daniel Hrežík, Doc.



Šampión NT z Oviny s.r.o.



Kolekcia baranov z Agrofarmy Červený Kameň.



Komisia pracuje.



Šampión NT z RD Ošľadnica.

#### VYHODNOTENIE NÁKUPNÉHO TRHU

Miesto NT: PD Liptovské Hole Kvačany

Dátum NT: 24.06.15

Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. [%]
			ER	EA	EB	I	II			
501 508 074 PD Predmier - Súľov	22	22	11	10	1	0	0	22	0	50.00
501 508 075 PD Predmier-Súľov	1	1	1	0	0	0	0	1	0	100.0
502 512 090 RD Ošľadnica	8	8	1	4	3	0	0	8	0	12.50
505 519 020 PD Liptovské Hole Kvačany	12	13	0	11	2	0	0	13	0	0.00
505 549 530 PD Važec	28	28	5	14	8	0	0	27	1	18.52
505 553 019 PP Východná	11	9	4	3	2	0	0	9	0	44.44
505 700 001 Agro - Racio s.r.o.	22	20	15	5	0	0	0	20	0	75.00
505 700 007 Agro - Racio s.r.o.	9	8	0	5	3	0	0	8	0	0.00
505 719 053 AGROCHOV LIPTOV s.r.o.	2	1	0	1	0	0	0	1	0	0.00
505 803 356 J.Šuchtár, Chov oviec a salašn.	10	10	8	2	0	0	0	10	0	80.00
508 512 023 PD Liptovské Revúce	18	15	6	8	1	0	0	15	0	40.00
509 708 041 AGROTRADE GROUP s.r.o. Turček	12	11	4	5	1	0	0	10	1	40.00
511 012 006 Lesy Zliechov s.r.o., Zástranie	3	3	3	0	0	0	0	3	0	100.00
511 012 007 Lesy Zliechov s.r.o., Zástranie	13	13	4	9	0	0	0	13	0	30.77
511 130 003 Agramil - FARM, s.r.o.	5	5	2	1	2	0	0	5	0	40.00
<b>Celkom za NT 24.06.15</b>	<b>177</b>	<b>167</b>	<b>64</b>	<b>78</b>	<b>23</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>165</b>	<b>2</b>	<b>38.79</b>

RNDr. Milan Margetín, PhD., Ing. Anton Čapistrák, p. Peter Vároš, p. Marián Kubín, Ing. Rudolf Bobček, Ing. Peter Bernát, MVDr. Miloš Pastucha a MVDr. Milan Cikraň. Zápisom hodnotenia boli poverení Ing. Pavol Gúglava a p. Peter Vároš. Po skončení hodnotenia hodnotiacia komisia vyhlásila víťaza nákupného trhu. Stal sa ním ple-



Hodnotené boli aj barany plemena pôvodná valaška.



Na NT prišiel kúpiť barany aj propagátor ovčiarstva Štefan Črep.



Predseda Ing. Nemček pri rozhovore so zástupcami Agrofarmy Červený Kameň.



Všetky zvieratá boli výborne pripravené.



NT je aj miestom diskusií a výmeny skúseností.

menný baran plemena zošľachetná valaška číslo katalógu 73, CEHZ SK 2531499, línia Angličan, chovateľa RD „Veľká Rača“ Oščadnica.

Vyhodnotenie nákupného trhu je uvedené v prílohe. Chovateľom víťazných plemenných baranov bolo odovzdané ocenenie a odporúčené tieto barany predviesť na výstave AGROKOMPEX 2015.

V zmysle uznesenia Šľachtiteľskej rady pri ZCHOK bol na obidvoch trhoch vykonaný výber zakladateľov nových línií plemenných baranov plemien cigája a zošľachetná valaška. Vzhľadom k tomu, že tejto problematike bude venovaný samostatný príspevok do časopisu, nebudem sa jej v tomto článku podrobnejšie venovať.

Možno skonštatovať, že priebeh a úroveň obidvoch nákupných trhov bola, napriek pomerne malému počtu predvedených baranov, výborná. Vo väčšine prípadov boli plemenné barany veľmi dobre pripravené. Potešujúca je dobrá účasť záujemcov o nákup plemenných baranov. Priebeh nákupných trhov skomplikovalo, že niektoré južné okresy Slovenska sa nachádzajú v zakázanej zóne katarálnej horúčky oviec („modrý jazyk“). Šesť chovateľov z dotknutých regiónov nemohlo presunúť svoje barany na nákupné trhy, barany museli byť hodnotené v chovoch. Určite aj tento fakt negatívne ovplyvnil ponuku a dopyt po plemenných baranoch. Na záver chcem poďakovať predsedníčke PD Liptovské Revúce Ing. Anne Kováčikovej a kolektívu jej pracovníkov, ktorí vytvorili výborné podmienky pre konanie nákupných trhov. □

#### VYHODNOTENIE NÁKUPNÉHO TRHU

Dátum NT: 10.06.15

Miesto NT: PD Liptovské Revúce

Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. [%]
			ER	EA	EB	I	II			
302 504 086 Agrofarma s.r.o. Červený Kameň	19	18	3	8	7	0	0	18	0	16.67
302 504 087 Agrofarma s.r.o. Červený Kameň	30	28	1	15	10	2	0	28	0	3.57
302 504 088 Agrofarma sro,Č.Kameň-H.Hôrka	61	59	5	30	20	3	0	58	1	8.62
402 587 135 PD Žemberovce	36	35	31	4	0	0	0	35	0	88.57
506 525 040 PD Sklabiňa - Záborie	23	22	11	8	2	0	0	21	1	52.38
506 525 044 PD Sklabiňa - Záborie	8	8	3	5	0	0	0	8	0	37.50
506 839 905 SZCH Valča, Bernát Peter Ing.	4	4	0	4	0	0	0	4	0	0.00
509 519 039 PD Mošovce - Socovce	12	11	3	8	0	0	0	11	0	27.27
601 002 968 Peter Hano - Badin	3	3	0	1	2	0	0	3	0	0.00
601 130 972 Vladimír Magna	3	3	3	0	0	0	0	3	0	100.00
601 534 001 PD Sebedín - Bečov	18	8	0	4	4	0	0	8	0	0.00
604 509 548 RD Látky	23	23	0	5	17	1	0	23	0	0.00
604 704 102 AGROSEV, s.r.o. Detva	12	10	5	4	1	0	0	10	0	50.00
609 546 056 PD Klenovec	7	7	5	2	0	0	0	7	0	71.43
609 546 593 PD Klenovec	10	10	3	6	0	0	0	9	1	33.33
609 601 111 Ovini	16	16	5	9	1	0	0	15	1	33.33
610 510 089 Prvá družstevná a.s. Dačov Lom	15	14	1	9	3	0	0	13	1	7.69
611 515 064 PD Očová	11	10	0	8	2	0	0	10	0	0.00
<b>Celkom za NT 10.06.15</b>	<b>311</b>	<b>289</b>	<b>79</b>	<b>130</b>	<b>69</b>	<b>6</b>	<b>0</b>	<b>284</b>	<b>5</b>	<b>27.82</b>

# Poľnohospodárska výstava Celoslovenské dni poľa v Dvoroch nad Žitavou

**Ing. Pavol Gúglava,**  
ZCHOK na Slovensku-družstvo

Poľnohospodárska výstava Celoslovenské dni poľa sa uskutočnila v dňoch 2. – 3.6.2015 a bol to už štvrtý ročník tejto výstavy. Tak ako v minulom roku aj v tomto roku bola súčasťou tohto podujatia aj výstava oviec a kôz pod záštitou ZCHOK na Slovensku. Okrem oviec a kôz boli na Dňoch poľa súčasťou výstavy hospodárskych zvierat aj kone, hovädzí dobytok mäsových plemien a v menšom rozsahu aj hydina. Počtom zvierat a plemennou skladbou však bola najrozsiahlejšia výstava oviec a kôz, hoci vzhľadom na veterinárne obmedzenia ohľadom presunov zvierat sa tejto výstavy mohli zúčastniť len zvieratá od chovateľov zo zakázanej zóny na ochorenie BT.

Výstava zvierat bola umiestnená priamo v areáli výstaviska na poli. Žiaľ, organizátor výstavy nemyslel na vplyv poveternostných podmienok na vystavované zvieratá, keď najmä na druhý deň výstavy bolo mimoriadne horúce počasie, čo zvieratá ustajnené v kotercoch pod holým nebom, bez možnosti uchýlenia sa do tieňa, ťažko znášali a preto bola výstava ukončená a zvieratá sa odvážali už pred obedom. Ale inak bol o vystavované zvieratá zo strany návštevníkov veľký záujem. Veľa ľudí sa pristavilo, zaujímali sa o konkrétne plemená oviec a kôz aj o kontakty na chovateľov.

Zloženie výstavy oviec a kôz na tomto podujatí bolo nasledovné:



*Plemenné capky Istro Agra.*

**OVCE:**

**Združenie agropodnikateľov Dvory nad Žitavou, Gazdovský dvor Branovo:**

- chovné jarky cigája 2 ks
- chovné jarky cigája x lacaune 2 ks
- plemenné barany lacaune 2 ks

**Agrofarma Šándor, Pleš:**

- plemenné jarky ile de france 3 ks
- plemenné jarky suffolk 3 ks

**Keľo a synovia s.r.o. Veľké Teriakovce:**

- plemenné jarky berrichone du cher 3 ks
- plemenné jarky lacaune 3 ks
- plemenná bahnica s dvoma jahňatami bleu du maine

**Roľnícke družstvo Klenovec:**

- plemenné jarky zošlachtená valaška 3 ks

**Spolu ovce: 24 ks**



*Plemenné jarky BE Keľo a synovia s.r.o.*

**KOZY:**

**Združenie agropodnikateľov Dvory nad Žitavou, Gazdovský dvor Branovo:**

- plemenné kozičky hnedá koza krátkosrstá 2 ks
- plemenný cap hnedá koza krátkosrstá 1 ks

**IstroAgra Gbelce:**

- plemenné kozičky búrska koza 2 ks
- plemenné capky biela koza krátkosrstá 2 ks

**Spolu kozy: 7 ks**

Ďakujem všetkým chovateľom, ktorí sa so svojimi zvieratami tejto výstavy zúčastnili, ako aj organizátorovi podujatia Združeniu agropodnikateľov Dvory nad Žitavou.

Poďakovanie patrí aj Ing. Erikovi Šándorovi, ktorý zabezpečil prepravu vystavovaných zvierat.



*Plemenné jarky IF Agrofarma Šándor.*



*Plemenné jarky SF Agrofarma Šándor.*



*Plemenné jarky ZV RD Klenovec.*



*Plemenné kozičky Istro Agra.*



*Plemenné kozičky ZAD Dvory nad Žit.*



*Plemenný cap ZAD Dvory n. Žit.*

# Nákupný trh plemenných baranov konaný dňa 16.5.2015 v Pleši

**Ing. Pavol Gúglava,**

ZCHOK na Slovensku-družstvo

Dňa 16.5. sa konal nákupný trh plemenných baranov prevažne mäsových plemien už tradične v tržnici SS Groupe s.r.o. v Pleši. Okrem baranov mäsových plemien boli na tento trh prihlásené aj barany plemena lacaune a syntetickej populácie slovenská dojná ovca. Väčšina prihlásených baranov bola od chovateľov z okresov Lučenec a Rimavská Sobota, ktoré patria do zakázanej zóny vo vzťahu k zamedzeniu šírenia nákazy BT a presun zvierat zo zakázanej zóny na ostatné územie Slovenska je nariadením ŠVPS zakázaný. Preto na tomto nákupnom trhu nemohli byť predvedené plemenné barany od chovateľov mimo zakázanej zóny a tieto barany boli ohodnotené na chovoch. Spolu bolo na tento trh prihlásených 214 plemenných baranov, 9 baranov od chovateľa Agrodružstvo Turňa a 7 baranov z Agrosevu s.r.o. Deva bolo hodnotených na chove.

Predvedené plemenné barany hodnotila odborná komisia zostavená z členov Výberovej komisie pre chov oviec a kôz pri MPRV delegovaná predsedom výberovej komisie Ing. Júliusom Šutým.

**Hodnotiacia komisia pracovala v tomto zložení:**

Ing. Július Šutý, predseda komisie – ZCHOK na Slovensku

Doc. RNDr. Milan Margetín, PhD. – SPU Nitra

Ing. Pavol Gúglava – ZCHOK na Slovensku

Ing. Slavomír Reľovský – ZCHOK na Slovensku

Ing. Rudolf Bobček – PD Mošovce

Ing. Ľubomír Porubiak – RD Klenovec

pán Marián Kubín – Plemenárske služby SR

Ing. Zuzana Kučerová – Plemenárske služby SR

MVDr. Miroslav Oberfranc, PhD. – RVPS Nitra

Elektronickým zápisom hodnotenia bol poverený pán Marian Kubín a ručným zápisom bola poverená Ing. Zuzana Kučerová.

Hodnotené plemenné barany boli veľmi dobre pripravené na nákupný trh, takže po tejto strán-



Cenu za šampióna odovzdáva Doc. Margetín MVDr. Keľovi.

ke sa žiadnemu chovateľovi nedalo nič vytknúť. Počas hodnotenia boli komisiou vyberané plemenné barany zatriedené v triede elita rekord do súťaže o šampióna nákupného trhu. Do súťaže boli vybrané plemenné barany mäsových plemien a z nich komisia vybrala šampióna. Víťazom nákupného trhu sa stal baran plemena ile de france, katalógové číslo 90, číslo CEHZ 2285721, línie Ildy, od chovateľa Keľo a synovia, s.r.o. Veľké Teriakovce. Tento plemenný baran bude reprezentovať chovateľa na výstave Agrokomplex 2015.

Už tradične bol tento nákupný trh plemen-



Komisia vyberá šampióna.

ných baranov zorganizovaný na výbornej úrovni a tešil sa veľkému záujmu verejnosti. Poďakovanie za organizáciu, úspešný priebeh a poskytnutie priestorov patrí Ing. Júliusovi Šándorovi a Ing. Erikovi Šándorovi. Ďakujem aj členom hodnotiacej komisie za pomoc a odvedenú prácu v mimopracovnom čase.

Výsledky hodnotenia plemenných baranov na nákupnom trhu v Pleši, počty predvedených, ohodnotených a vyradených plemenných baranov podľa jednotlivých chovateľov a plemien sú uvedené v nasledovnej tabuľke. □

## VYHODNOTENIE NÁKUPNÉHO TRHU

Miesto NT: SS GROUPE s.r.o., Rapovce-Pleš

Dátum NT: 16.05.15

Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. [%]
			ER	EA	EB	I	II			
601 022 971 Ing. Igor Nemčok	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
604 704 103 AGROSEV, s.r.o. Deva	7	7	0	3	3	0	0	6	1	0.00
606 041 003 ISOKMAN-trading, s.r.o.	7	7	2	5	0	0	0	7	0	28.57
606 041 004 ISOKMAN-trading, s.r.o.	16	16	7	9	0	0	0	16	0	43.75
606 708 201 Ing. Šándor J.-Agrofarma Pleš	30	29	6	12	9	1	0	28	1	21.43
606 708 202 Ing. Šándor J.-Agrofarma Šándor	21	21	2	7	8	4	0	21	0	9.52
607 009 001 Golčiter Ľubomír	7	6	3	2	1	0	0	6	0	50.00
607 823 905 Vetagro – Antalík	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0.00
609 023 041 Štefan Csank SHR	30	30	0	7	18	4	0	29	1	0.00
609 701 042 KELO A SYNOVIA, s.r.o.	6	5	0	3	2	0	0	5	0	0.00
609 701 042 KELO A SYNOVIA, s.r.o.	20	12	3	6	2	1	0	12	0	25.00
609 701 044 KELO A SYNOVIA, s.r.o.	27	22	7	9	6	0	0	22	0	31.82
609 702 101 Borbás Peter SHR	31	27	10	10	4	1	0	25	2	40.00
806 098 005 AGRODRUŽSTVO TURŇA	7	7	3	3	1	0	0	25	2	40.00
806 098 306 AGRODRUŽSTVO TURŇA	2	2	0	1	1	0	0	2	0	0.00
<b>Celkom za NT 16.05.15</b>	<b>214</b>	<b>192</b>	<b>43</b>	<b>78</b>	<b>55</b>	<b>11</b>	<b>0</b>	<b>187</b>	<b>5</b>	<b>22.99</b>



Šampión NT-je na neutrženie.

# Vyhodnotenie nákupného trhu na plemenné barany v Trenčianskej Teplej

Ing. Július Šutý,

ZCHOK na Slovensku – družstvo

Dňa 13.5.2015 sa uskutočnil prvý nákupný trh na plemenné barany v tomto roku v priestoroch tržnice NPPC VÚŽV Nitra, Účelové hospodárstvo Trenčianska Teplá.

Úvodné slovo k otvoreniu nákupného trhu predniesol riaditeľ ZCHOK na Slovensku Ing. Slavomír Reľovský. Privítal členov Výberovej komisie pre chov oviec a kôz pri MPRV SR a všetkých prítomných chovateľov. Po úvodnom vystúpení predseda Výberovej komisie pre chov oviec a kôz pri MPRV SR Ing. Július Šutý predstavil komisiu, ktorú menoval na hodnotenie baranov a oboznámil chovateľov s organizačným zabezpečením trhu.

O 9.30 hod. komisia v zložení: Ing. Július Šutý (ZCHOK), Peter Vároš (PS SR, š.p., RS Žilina), MVDR. Miroslav Oberfranc (RVPS Nitra), Ing. Rudolf Bobček (PD Sklabiňa), Ing. Anton Čapistrák, Ing. Peter Bernát (SHR) a p. Jaroslav Roziak (SHR) začala hodnotenie predvedených plemenných baranov. Za zapisovateľov boli menovaní p. Peter Vároš (PS SR, š.p.,



Návšteva anglických chovateľov na NT.

RS Žilina) a p. Stanislav Gago (PS SR, š.p., RS Trnava). Hodnotenú boli plemenné barany plemien lacaune, zošľachtená valaška, cigája

a barany syntetickej populácie „slovenská dojňá ovca“

Po ukončení hodnotenia komisia individuálnym hlasovaním každého jej člena rozhodla o šampiónovi nákupného trhu v Trenčianskej Teplej za rok 2015, ktorým sa stal plemenný baran číslo katalógu 5, línia Coste, syntetickej populácie slovenská dojňá ovca, číslo CEHZ SK 2422540, z chovu NPPC VÚŽV Nitra, Účelové hospodárstvo Trenčianska Teplá. Ocenenie víťaza nákupného trhu odovzdal chovateľovi riaditeľ ZCHOK Ing. Slavomír Reľovský. Súčasne chovateľa požiadal o predvedenie víťazného barana na výstave AGROKOMPLEX 2015.

Touto cestou chceme poďakovať prenajímateľovi tržnice CVŽV ÚH Trenčianska Teplá za veľmi dobré technické zabezpečenie priebehu nákupného trhu a výbornú prípravu zvierat na nákupný trh. □

## VYHODNOTENIE NÁKUPNÉHO TRHU

Miesto NT: Trenčianska Teplá

Dátum NT: 13.05.15

Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. [%]
			ER	EA	EB	I	II			
308 004 002 Bednár Marcel + Laco	6	6	3	3	0	0	0	6	0	50.00
309 481 002 NPPC ÚH Trenčianska Teplá	12	12	5	3	3	0	0	11	1	45.45
309 481 003 NPPC ÚH Trenčianska Teplá	26	26	14	11	0	0	0	25	1	56.00
309 481 005 NPPC ÚH Trenčianska Teplá	1	1	1	0	0	0	0	1	0	100.00
309 481 006 NPPC ÚH Trenčianska Teplá	21	21	5	14	2	0	0	21	0	23.81
<b>Celkom za NT 13.05.15</b>	<b>66</b>	<b>66</b>	<b>28</b>	<b>31</b>	<b>5</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>64</b>	<b>2</b>	<b>43.75</b>



Cenu pre šampióna NT prevzal od Ing. Nemčoka (vpravo) Ing. Faktor (vľavo).



Hodnotenie zvierat.

# Ovenálie 2015

**Amfiteáter vo Východnej bol 15. júna dejiskom už VII. ročníka Celoslovenských ovčiarskych slávností OVENÁLIE 2015.**

**Organizátorom bol Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku-družstvo. Podujatie sa uskutočnilo pod záštitou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR a Žilinského samosprávneho kraja. Spoluorganizátorom je obec Východná.**

**Ing. Slavomír Reľovský**

ZCHOK na Slovensku-družstvo

Slávnostné otvorenie Ovenálií prebehlo o 10:00 a patrilo mužskej speváckej skupine z Východnej. Úvodného slova sa ujal minister pôdohospodárstva Ľubomír Jahňátek. Vo svojom príhovore sa venoval dotačným titulom, ktoré smerujú ku chovateľom oviec a kôz. Zdôraznil, že tieto dotácie budú prístupné pre všetkých chovateľov oviec a kôz. Hlavná by mala byť idea, že ovčiarstvo nie je len pasenie oviec. Ovčiarstvo je o práci, o vidieku, o kvalitných domácich potravinách. Hostí v prekrásnom prostredí amfiteátra privítal starosta obce Východná Juraj Blaško. Povzbudivé slová ovčiarom vyslovil vo svojom príhovore aj predseda Žilinského samosprávneho kraja Juraj Blánár, ktorý aktívne pomáha chovu oviec v Žilinskom kraji. Následne vystúpil predseda ZCHOK Igor Nemčok. Poďakoval ministrovi za podporu chovu oviec a kôz, vyslovil presvedčenie, že sa to odrazí aj na početnosti a kvalite chovaných zvierat.

Po slávnostnom otvorení Ovenálií už nasledovali jednotlivé sprievodné podujatia. Tie boli počas celého dňa doplnané folklórnymi vystúpeniami domácich súborov. Veľmi pútavé bolo najmä vystúpenie detskej folklórnej skupiny z Východnej.

Jedným z hlavných bodov programu bol už siedmy ročník Majstrovstiev Slovenska v ťahaní syrovej-korbáčikovej nite. Súťažiaci ťahali syrovú niť z kilogramu syroviny. Zaujímavosťou súťaže bolo, že sa jej zúčastnil okrem žien aj muž, ktorý sa medzi súťažiacimi vôbec nestratil. Súťažiaci sa pokúsili u prekorenie rekordu z roku 2012, ktorý mal hodnotu 152 metrov. Víťazkou sa opakovane stala Janka Mäsiarová s vynikajúcim výsledkom 145 metrov nite za 6

minút a 1 sekundu. Len tesne tak zaostala za vlastným rekordným výkonom. Na záver bola víťazka ocenená putovným črpákom, na ktorom sú mená všetkých víťazov z Majstrovstiev Slovenska v ťahaní syrovej-korbáčikovej nite. Črpák v gigantickej veľkosti (výška takmer jeden meter) bol vyrobený sponzorsky, z príspevku firmy Ematech s.r.o.. Za všetkých minulých aj budúcich víťazov srdečne ďakujeme!



Pod patronátom Štátnej veterinárnej a potravinovej správy sa uskutočnila súťaž o najlepšie výrobky z ovčieho a kozieho mlieka a Majstra syrára. Komisia pracovala pod vedením Fridolína Pokorného. Jej práca bola veľmi náročná, pretože vybrať tie najkvalitnejšie výrobky z takmer stovky vzoriek dá mimoriadne veľký záber chuťovým pohárikom. Nakoniec sa majstrom syrárom stala Oľga Apoleníková. Ostatných víťazov si môžete pozrieť v tabuľkách.

Okrem tradičnej súťaže o Majstra sme prvýkrát pripravili aj súťaž o najkrajšiu syrovú tortu. Táto súťaž sa tešila veľkému záujmu návštevníkov, ktorí mali možnosť zúčastniť sa aj na hlasovaní. Na základe ich hlasov získala prvé miesto syrová torta zo Salaša Udiča. Víťazovi, ktorý uspel v konkurencii desiatich súťažiacich blahoželáme. Prehliadka syrových tórt bola v tradičnom Humne. Tu

celý deň prebiehalo aj premietať filmov z ovčiarskou tematikou a prehliadka z ovčiarskej expozície Liptovského múzea v Ružomberku.

V priestore za hlavnou bránou boli vystavené kolekcie oviec a kôz. Na výstave bolo predstavených 72 oviec a kôz. Titulom najkrajšia kolekcia zvierat sa na Ovenáliách 2015 môže pochváliť kolekcia zošlachtených valašiek z RD Pribylina. Krásny pohár riaditeľa Plemenárskych služieb si prevzal zootechnik Tíbor Kondor.

Počas celého dňa prebiehala aj ukážka strihania oviec. Ovce strihal majster strihač Igor Fongus starší z PD Liptovské Revúce. Odborný komentár ku strihaniu robil Doc. Milan Margetín. Aj vďaka jeho pútavému komentovaniu bolo pri strihaní vždy veľa divákov.

Ani tohtoročné Ovenálie sa nezaobišli bez názornej ukážky výroby syra a bryndze. Atraktív-

dý súťažiaci kolektív mal rôznu. Výsledok bol vynikajúci a guláše všetkým chutili.

Na tohtoročnom ročníku nechýbali ani ukážky remeselníkov, ktorí sa venujú výrobe tradičných ovčiarskych zvoncov, riadu, remeňov a výrobkov z kože. Takže veľa návštevníkov odchádzalo so suvenírom v podobe zvončeka, klobúka alebo výrobkov z vlny.

Perličkou v rámci vystúpení bol tanec border collie Arsi s Monikou. Tento pastiersky psík ukázal svoju šikovnosť na tradičnú muziku.

Nechýbala ani tombola, ktorá okrem rôznych hodnotných cien ponúkla aj mimoriadnu hlavú cenu - jahňacinu na celý rok. Keďže je však náhoda nevyspytateľná, tak víťazný tombolový lístok vlastnil Stefan Črep, predseda družstva z Liptovskej Lúžnej. Pohotovo sa však zachoval nádherným gestom a lístok odovzdal náhodnej návštevníčke v hľadisku. A tak sa pani z Košíc potešila z pravidelnej dodávky jahňaciny počas celého roka. Prvé jahňa si už ihneď po Ovenáliách aj prevzala.

Aj vďaka ideálnemu počasiu a bohatému programu si aj tohtoročné Celoslovenské ovčiarske slávnosti zachovali vysokú úroveň. Približne 7000 návštevníkov môže ďalej šíriť dobré meno slovenských chovateľov. Aj tento rok sa podujatie podarilo pripraviť s pomocou sponzorských príspevkov. Chceme poďakovať najmä Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Žilinskému samosprávne mu kraja, Štátne veterinárnej a potravinovej správe a obci Východná. Podujatie tiež podporili: Plemenárske služby SR š.p., Agropret Pulz s.r.o., AGROTYP, AST Ing. Sergej Špak spol. s.r.o., SCHAUMANN, Farma Kamenica, FEEDPRODUCT, FIAM Agro Services s.r.o., Iframix, Afeed, Roľnícke družstvo Oščadnica, Penzión Driečna, Liptovská poľnohospodárska a potravinárska komora, Mliekareň Liptov, Milk AGRO, Milki s.r.o., OVIS FARMA SK, SK FARM, Bryndziareň a syrareň Zvolenská Slatina, EMATECH, VETIS, Liptovské múzeum v Ružomberku. Mediálnymi partnermi boli Roľnícke noviny, Slovenský chov. Ďakujeme!

Môžeme konštatovať, že tohtoročné Ovenálie sa vydarili. Už teraz dovidenia na budúci rok na VIII. ročníku Celoslovenských ovčiarskych slávností Ovenálie 2016! □

# Ovenálie 2015

## VÝSLEDKY

### 1. Ovčí hrudkový syr

Celkový počet vzoriek: 15

Poradie	Podnik
1.	SHR Dušan Harman
2.	PPS Bobrovec s.r.o.
3.	PD Vlára Nemšová
4.	Poľnohospodárske družstvo Važec
5.	Agrodružstvo Krivá

### 2. Ovčí údený syr

Celkový počet vzoriek: 14

Poradie	Podnik
1.	FIAM AGRO SERVICES s.r.o.
2.	Agrodružstvo Krivá
3.	SHR Oľga APOLENÍKOVÁ
4.	Michaela Sedláčková VELES
5.	Poľnohospodárske družstvo Liptovské Revúce

### 3. Bryndza ovčia 100 %

Celkový počet vzoriek: 13

Poradie	Podnik
1.	Agrodružstvo Krivá
2.	Poľnohospodárske družstvo Liptovské Revúce
3.	Agrovex Novotň
4.	AGROMAJETOK, s.r.o., Sučany
5.	ČIERNA HORA, a.s., Valaská Belá

### 4. Žinčica

Celkový počet vzoriek: 15

Poradie	Podnik
1.	ČIERNA HORA, a.s., Valaská Belá
2.	SHR Oľga APOLENÍKOVÁ
3.	Michaela Sedláčková VELES
4.	Poľnohospodárske družstvo Važec
5.	FIAM AGRO SERVICES s.r.o.

### 5 + 6 + 7 Parené syry neúdené (parenica, korbáčiky, oštiepky)

Celkový počet vzoriek: 9

Poradie	Podnik	Názov súťažného produktu
1.	SHR Oľga APOLENÍKOVÁ	nite neúdené
2.	Salaš Udiča	nite neúdené
3.	Jozef Zvara	parenica neúdená
4.	Salaš Udiča	parenica neúdená
5.	Jozef Zvara	nite neúdené

### 5 + 6 + 7 Parené syry údené (parenica, korbáčiky, oštiepky)

Celkový počet vzoriek: 5

Poradie	Podnik	Názov súťažného produktu
1.	SHR Oľga APOLENÍKOVÁ	uzlíky údené
2.	Agrodružstvo Krivá	Oštiepok údený
3.	Poľnoh. družstvo Lipt. Revúce	Oštiepok údený
4.	Poľnoh. družstvo Lipt. Revúce	Parenica údená
5.	Poľnoh. družstvo Lipt. Revúce	Nite údené

### 8. Ovčí syr ochutený

Celkový počet vzoriek: 4

Poradie	Podnik
1.	SHR Oľga APOLENÍKOVÁ
2.	Salaš Udiča
3.	Martina Angelovičová
4.	Poľnohospodárske družstvo Liptovské Revúce
5.	

### 9. Kozí syr

Celkový počet vzoriek: 3

Poradie	Podnik
1.	Kozia farma Kozinka, s.r.o.
2.	Michaela Sedláčková VELES
3.	Agrodružstvo Krivá

### 10. Kozí syr ochutený

Celkový počet vzoriek: 4

Poradie	Podnik	Názov súťažného produktu
1.	AMALTHEA, s.r.o., Hvozď, ČR	3-mesačný polotvrdý
2.	AMALTHEA, s.r.o., Hvozď, ČR	3-týždňový polotvrdý
3.	Michaela Sedláčková VELES	
4.	Kozia farma Kozinka, s.r.o	3-týždňový polotvrdý

### Majster syrár

SHR Oľga APOLENÍKOVÁ

### Najkrajšia syrová torta

Poradie	Podnik	Počet hlasov
1.	Salaš Udiča	184
2.	Poľnoh. družstvo Liptovské Revúce	176
3.	Hričovské Podhradie	164
4.	Agrodružstvo Krivá	122
5.	Jozef Zvara	92
6.	Poľnoh. družstvo Liptovské Revúce	88
7.	SHR Oľga Apoleníková	75
8.	SHR Oľga Apoleníková	47
9.	Martina Angelovičová	35
10.	Hričovské Podhradie	34

### Konečné výsledky Majstrovstiev Slovenska v ťahaní syrovej – korbáčikovej nite - VII.ročník

	dĺžka nite [m]	dosiahnutý čas
1.miesto: Janka Mäsiarová	145	6'01"

### Súťaž vo varení guláša z ovčieho mäsa – OVENÁLIE 2015

1.miesto	Salaš Zbojská
2.miesto	Odpočívadlo Východná - BEREKY
3.miesto	Salaš Slopná – Obert SHR, Zúberk Bertin









**OVENÁLIE 2015**



# OVENÁLIE 2015



# „Bačova cesta“ úspešne napredovala i v Papradne

**Vynikajúce podujatia v rámci „Bačovej cesty“ i v tomto roku úspešne napredujú. Naposledy 30.5. 2015 sme sa stretli v prekrásnom prostredí Koliby Papradno, kde majiteľka Anna Beníková pripravila veľmi hodnotné a bohaté podujatie v rámci akcii OZ Bačova cesta. Toto je už VII. ročník „Bačovej cesty“ a tretí krát je to na Kolibe v Papradne.**

**Ing. Karol Herian, CSc.**

Tento ročník bol mimoriadne úspešný a zážitky umocňovalo i krásne počasie, nádherné prostredie s vynikajúcimi výhľadmi na okolité lúky a hory. Podstatné ale bol nádherný program a veľmi bohatá účasť ľudí z celého okolia, ale i vrcholných predstaviteľov Žilinského i Trenčianskeho samosprávneho kraja Ing. Juraja Blanára a Ing. Jaroslava Bašku. Na podujatí bol i predseda OZ „Bačova cesta“ Ing. Ing. Urbanovský, predseda Zväzu chovateľov oviec a kôz a viacerí chovatelia, starostovia okolitých obcí a mnohí hostia. Prítomní župan i a aj predsedovia zhodne konštatovali prínos ovčiarstva pre našu spoločnosť a veľmi oceňovali záujem ľudí o tieto podujatia zamerané na propagáciu ovčích výrobkov a salašnických tradícií.

Majiteľka Koliby v Papradne pani Anka Beníková pripravila na toto podujatie bohatý kultúrny program, viaceré vynikajúce folklórne súbory (v domácom spevokole sama majiteľka i spieva), ukážky výroby zvoncov, ukážky práce psovodov, hasičov, súťaže detí v rámci MDD, vozenie sa na koňoch a pod. Popri tom návštevníci mali bohaté občerstvenie s ovčiarskymi špecialitami bryndzovými haluškami, baraním gulášom, opekanými jahňatami atď. Všetci účastníci „Bačovej cesty“ v Papradne si mohli prísť na svoje a mali určite dobré zážitky. Tieto krásne zážitky možno si pripomenúť aj na veľmi peknom filmovom dokumente Milana Koseca, kde sú aj vyjadrenia účastníkov. Link na Bačovú cestu v Papradne je: <https://www.youtube.com/watch?v=uWolRvwGy3Q>

Na všetkých podujatiach „Bačovej cesty“ sa propagujú najmä ovčie výrobky, podávajú sa rôzne mliečne tradičné i nové výrobky ako napr. bryndzové halušky, opekané syry, bryndzové pirohy i palacinky, demikát, bryndzové nátierky, ovčie syry čerstvé i zrejúce a rôzne ochutené, alebo i nakladané. Taktiež sa tu podáva baraní guláš, grilovaná jahňacina atď. Toto všetko je vynikajúca propagácia ovčích výrobkov, ktorá napomáha pri zvyšovaní spotreby zdravých mliečnych i mäsových ovčích výrobkov a tým sa napomáha aj rozvoju ovčiarstva. Okrem toho na týchto slávnostiach sa predvádzajú ovečky, predvádzajú sa pastieri a hlavne je tam veľa folklóru i dobrej nálady.

Takéto propagácie živočíšnej výroby i mliekarstva sú zvlášť v súčasnosti veľmi dôležité a je ich potrebné podporovať na všetkých

úrovniah. Podujatia „Bačova cesta“ a aj ďalšie podobné podujatia, napr. Ovčiarska nedeľa v Pribyline, Ovenálie vo Východnej, Novofská hruška v Novoti, Ovčiarske pastorálie v rôznych obciach, Klenovecká rontovka v Klenovci, atď., to všetko sú vynikajúce nádherné a spoločensky veľmi významné podujatia. Aj takéto podujatia naplňujú poslanie Svetového dňa mlieka a pripomínajú našim spoluobčanom význam mlieka nielen pre spoločnosť, ale najmä pre svoje zdravie.

Záverom treba poďakovať organizátorke „Bačovej cesty“ v Papradne pani Anke Beníovej za prípravu tohto krásneho podujatia a tiež všetkým nadšeným organizátorom a sponzorom, ktorí dokážu robiť takéto krásne a spoločensky významné podujatia. Pevne veríme, že táto „Bačová cesta“ bude ďalej úspešne pokračovať a bude naďalej prispievať k rozvoju ovčiarstva, k zdravej probiotickej výžive, k zachovaniu našich bačovských tradícií, folklóru a i vidieka. □



# Muránska planina – kraj zbojníkov a koní

*Máloktorý vzťah má také silné puto ako puto človeka a koňa. O tom by vedeli rozprávať viacerí „koníčkári“. Stačí sa prísť pozrieť na Muránsku planinu a naskytá sa Vám pohľad ako z rozprávkového filmu. Aj mojím koníčkom sú zvieratá. Ja som prišla na Muráň s úmyslom spoznať tento krásny, no zároveň chudobný kraj, spoznať krásu tunajšej prírody a napokon spoločne s ďalšími kolegami sa podieľať na riešení projektu „Ochrana biodiverzity spásaním stádom huculov a tradičným spôsobom hospodárenia“ v rámci cezhraničnej maďarsko-slovenskej spolupráce 2007-2003. Podstatou projektu je prostredníctvom koní hucul udržať pasienkové biotopy v priaznivom stave.*

**Ing. Janka Martinová, PhD.**

NPPC- VÚTPHP Banská Bystrica

Výskum prebiehal v Národnom parku Muránska planina v sedle Zbojská (salaš Zbojská). Sedlo Zbojská (725 metrov) je horské sedlo v hlavnom hrebeni Veporských vrchov medzi Bánovom (1 038,8 m n. m.) a Fabovou hoľou (1 438,8 m n. m.). Oddeľuje podcelky Balocké vrchy na juhu a Fabova hoľa na severe. Sedlom prechádza hranica medzi povodím Hrona a povodím Slanej. Vedie ním tiež významná cestná spojnice a železničná trať, ktoré spájajú Horehronie s Gemerom medzi obcami Pohronská Polhora a Tisovec. Na trase medzi Pohronskou Polhorou a Tisovcom v sedle Zbojská je vybudovaný unikátny areál "Zbojnícky dvor". Centrom areálu je salaš, alebo lepšie povedané klasická drevenica fungujúca ako reštaurácia v horehronskom tradičnom štýle. Takých dreveníc na Slovensku je určite veľa, no asi sa ťažko nájde taká autentická, priam rodinného typu, ktorá štýlovo zapadá do prekrásneho prostredia Muránskej planiny a v areáli ktorej by bol zriadený klasický salaš s 300 ks oviec, s kolibou, s modernou syrárňou, s možnosťou ubytovania, s výbornou domácou kuchyňou. Priamo v areáli

je turisticko- informačné centrum, ktoré návštevníkom ponúka možnosti aktívneho strávenia voľného času. Salaš to nie je len o najedení sa, no najmä o zážitku. Pre deti je to doslova raj, robia sa tam letné tábory, kde sa môžu doslova vyšantíť či už s prítulnými huňatými bielymi ovčiarскими psíkmi, môžu sa povozíť na koníkoch, atrakciou je aj autobus „zbojnícka strela“, ktorá vozí turistov, hlavne deti po okolitom chotári, môžu si priamo na salaši pozrieť ako sa vyrába ovčie syr, okrem oviec môžu vidieť voľne pobejúce mangalice. Keďže Slovensko je priam stvorené aby potenciál podhorských oblastí bol využitý práve pastvou oviec, mne ako vedeckej pracovníčke inklinujúcej k využívaniu tradičného spôsobu obhospodarovania, patrí vyzdvihnúť úsilie zachovania koloritu tunajšej prírody práve prostredníctvom chovom oviec a turisticky nemenej atraktívnym a nezanedbateľným chovom koní. Myslím si osobne, že správny farmár, aj keď mne osobne k Slovensku patrí neodmysliteľne gazda, musí byť človek so srdcom a s jasnou víziou. Vidina zisku by bez obetavosti, náročnej práce a bez vzájomnej ľudskej podpory asi ťažko dosiahla také úspechy.

Čo sa za tým úspechom skrýva? Nie je to



Lipa Jakuba Surovca.

len ukážka typickej slovenskej tradičnej kultúry ale v prvom rade zanietanie niečo pekné vytvoriť pre ľudí, silné presvedčenie zachovať tradičné hodnoty a láska k rodnému kraju. A za tým všetkým stojí majiteľ Igor Vlček. Musím povedať, že keď sme sa rozprávali v krásnej kolibe pri čaji, tak som neveriacky počúvala, čo sa za tým všetkým skrýva. A preto som sa rozhodla napísať tento článok v snahe ukázať, že aj drevenica môže mať svoj príbeh. Pán Vlček si spomína, čo všetko tomuto dnes vychýrenému salašu predchádzalo. Začalo sa to všetko jeho vášňou k drevu a stavaniu dreveníc. Staval drevenice po celom Slovensku, no po čase si povedal, že čo tak si postaviť vlastnú. Vyhlíadol

Salaš Zbojská.





Ukážka tradičného hospodárenia v NP Muránska planina.

si aj miesto rovno Fabovou Hoľou, pod lipou, kde v minulosti sa stretávala skupina zbojníkov pod velením Jakuba Surovca (dnes už vyše 500 ročná lipa má meno po zbojníkovi Jakubovi Surovcovi) a povedal si, že jeho drevenica bude stáť na tomto mieste. No podotkol, že bez tých byrokratických záležitostí a vybavovačiek po úradoch sa to nezaobišlo. To stavanie drevenice bola už v porovnaní s tými vybavovačkami „brnkačka“. No nenechal sa odradiť a dnes stojí práve na tom mieste štýlová horehronská drevenica s vybudovaným agroturistickým areálom s možnosťou vychádzok do prírody, jazdy na koňoch. Keď sa povie Muráň, každý si predstaví pasúce sa stádo koní na Veľkej lúke, alebo tunajší endemit lykovec muránsky (*Daphne arbuscula*), či Muránsky hrad alebo bralo Čigánka nad Muráňom. Keď som pri štúdiu objavila kni-

hu Kone od Muráňa od autorov Michaela Duruttya a Oldřicha Pernicu s krásnymi nežnými čiernobielymi fotografiami, ešte viac som zatúžila vybrať sa na Muránsku planinu a precítiť krásu tunajšej prírody v objatí ušľachtilých a majestátnych koní. Aj keď je to kraj chudobný, čo sa nedá okom prehliadnúť, no zároveň je unikátny svojou jedinečnosťou. Ako hovoria tunajší obyvatelia: „Tak ako je chudobný a drsný tento kraj, tak aj kone sú prispôbené týmto drsným podmienkam.“ Nie náhodou je tu zriadený chov chladnokrvných koní plemena norík muránskeho typu a chov huculských koní. Keď som sa rozprávala s majiteľom Igorom Vlčekom o koňoch, tak povedal že je to síce „stratová záležitosť“, no nedá sa všetko brať tak, či mám z toho osov alebo nie. Ja

s tým plne súhlasím. Kone sú výslovne srdcová záležitosť a dotvárajú kolorit krajiny a sú zanedbateľným pomocníkom v agroturistike. „Tak ako je pre koňa dôležitá sloboda a voľnosť, tak pre mňa je dôležitý pocit aby sa tu ľudia cítili spokojne a radi sa sem vracali“ uzavrel Igor Vlček.

Dovoľte mi na záver spomenúť názvy mojích obľúbených pesničiek od Pavla Hammela *Staré kone a nahé jazdkyne* a od kapely Kamelot *Zachraňte koně*.

*Zachraňte koně, křičel jsem tisíckrát, žil jsem jen pro ně, bránil je nejvíckrát, než přišla chvíle, kdy hřívý bílé pročesal plamen, spálil na troud .....*

Tento výstižný názov pesničky by sa hodil aj pre ostatné kategórie zvierat, myslíte si to aj vy?

**A na úplný záver ešte citát z knihy Kone od Muráňa:**

*Hřeb drží podkovu  
a bez podkovy  
neobejde sa kůň.  
Bez koně muž,  
bez muže hrad  
bez hradu zem.*

**Neznámy stredoveký autor**

Pasenie oviec na salaši Zbojská



# Syrársky jarmok v Novoti „Novoťská hrudka 2015“ jubiluje

*V tomto roku Syrársky jarmok „Novoťská hrudka 2015“, ktorý sa uskutočnil 28. júna 2015, oslavoval už desiate výročie svojho vzniku. Z pôvodnej miestnej družstevnej slávnosti, kde sa hodnotili miestne ovčie a tradičné, pomerne jednoduché figurálne údené syry z pareného syrového cesta v rôznych tvarov najmä zvieratok, sa vyvinula nádherná ľudová tvorba a fantázia parených figurálnych syrov miestnych ľudí, ktorí doma chovajú kravy a ovce. Túto krásnu tradíciu inicioval a začal robiť predseda družstva Agrovex Ing. Jozef Kondela a za tých 10 rokov trvania sa stala z týchto slávností už významná celoslovenská udalosť, ktorá nemá na Slovensku obdobu. Už je to nie je len malá regionálna oslava, ale celoslovenská oslava vynikajúcich a krásnych kolekcii figurálnych parených syrov, ktorá každým rokom rastie na význame. Sem sa už chodia prúčať a obdivovať tieto krásne syrové fantázie ľudia i farmári z celého Slovenska i zahraničia.*

**Ing. Karol Herian, CSc.,**  
Žilina

Je veľmi chvályhodné, že napriek dažďovému počasiu znova prišlo niekoľko desiatok stovák ľudí a to nielen zo severnej Oravy, ale i z celého Slovenska a dokonca i obyvatelia z blízkeho Poľska. Taktiež tam bolo veľké množstvo hostí – starostov obcí, zástupcov rôznych spoločností a zástupcov firiem. Samotné podujatie sa uskutočnilo na krásne upravenom námestí v Novoti a v Obecnom dome, kde bola prehliadka syrov a aj syrárska súťaž. Popri tom na námestí bolo veľké množstvo aj predajných stánkov syra, ovčích špecialít, remeselníckych výrobkov, potravinových špecialít a pod. Na viacerých miestach sa varil vynikajúci guláš a predvážala sa výroba ovčích syrov. Veľkú obľubu mali tiež stánky s prípravou bryndzových halušiek a iných špecialít. Bol to ozajstný pestrý jarmok. K tomu boli po celý čas krásne folklórne vystúpenia viacerých populárnych folklórnych súborov z viacerých miest a stála hudba pre dobrú náladu.

Vlastný program Syrárskeho jarmoku sa začal prezentáciou krásnych figurálnych syrov a ovčích syrov v Kultúrnom dome. O nezvyčajne veľkom záujme ľudí o túto výstavu vynikajúcich a krásnych figurálnych syrov svedčí aj obdivuhodný záujem návštevníkov, ktorí v štvorstupe trpezlivo čakali pred budovou Obecného úradu počas 5 hodín aby si mohli pozrieť a vyfotiť vystavované figurálne syry. Počas tejto výstavy syrov prebiehala aj odborná i verejná súťaž v hodnotení kvality



syrov. Na námestí zas znova sa uskutočnila aj veľká súťaž v ťahaní syrových nítí, na ktorej boli nielen vynikajúce skúsené ženy z Novote, ale aj z okolia a Zázrivej. Popri tom tam bola aj súťaž detí a ďalšie zaujímavosti. Veselá nálada a dobrá zábava pri hudbe a občerstvení trvala zas až do večerných hodín.

V tomto roku sa zúčastnilo na výstavke a na hodnotení 14 výrobcov parených figurálnych syrov a 11 výrobcov ovčích hrudkových syrov. Tieto výrobky hodnotila odborná komisia pod vedením Ing. Karola Heriana a skúsených odborníkov. Pritom zvlášť sa hodnotili ovčie hrudkové syry a zvlášť figurálne parené syry. Každý hodnotiteľ hodnotil nezávisle a anonymne. U ovčích hrudkových syrov sa hodnotil bodovo vzhľad a konzistencia syra a zvlášť chuť a vôňa syra. U figurálnych parených syrov sa hodnotil tvar a umelecký dojem a aj náročnosť a kvalita výrobku. Po individuálnom zhodnotení a sumarizácii sa získali celkové výsledky.

Podstatne masovejšie a tým aj objektívnejšie však bolo hodnotenie verejnosti, kde každý návštevník napísal na lístok ktorý ovčí hrudkový syr a ktorý súbor parených syrov bol najkrajší a najlepší. Spolu bolo odovzdaných vyše 600 lístkov. Zvlášť hodnotenie figurálnych syrov bolo veľmi náročné, lebo všetky kolekcie boli veľmi krásne a nápadité.

Súťaži v ťahaní syrových nítí sa zúčastnili ženy severnej Oravy a aj skúsené syrárky zo Zázrivej. Tento rok sa ťahali syrové nite z 1 kg vykysnutého hrudkového syra, pričom sa hodnotil čas spracovania a dĺžka vytiahnutej syrovej nite.



## VÝSLEDKY SÚŤAŽÍ

### Vyhodnotenie Ovčieho hrudkového syra

Odborná porota

1. PD Liptovské Revúce 52,5 bodov
2. Agrodružstvo Krivá 50 bodov
3. Obert Zúbek SHR Slopná 49,5 bodov

Verejnosť

1. PD Trsteník Trstená - dvor Brezovica
2. PD Žiarec Tvrdošín - dvor Štefanov nad Oravou
3. Beskyd spol. s.r.o. – salaš Oravská Lesná

### Vyhodnotenie Figurálnych syrov

Odborná komisia

1. Murínová Janka - Novoť 51 bodov
2. Koleňová Ľudmila - Novoť 50,5 bodov
3. Kocúrová Marta - Novoť 48 bodov

Verejnosť

1. Veronika Pitáková - Novoť 135 hlasov
2. Štefánia Blaženačková - Mútne 118 hlasov
3. Janka Murínová - Novoť 64 hlasov

### Ťahanie syrovej nite - korbáčika

1. Jana Mäsiarová zo Zázrivej 115 bodov (133,5 m) (7:02 min.)
2. Marta Zavodňančíková z Novoti 112 bodov (149,5 m) (16:39 min.)
3. Katarína Mäsiarová zo Zázrivej 98 bodov (111,5 m) (13:13 min.)





Všetci prví traja najlepšie hodnotení súťažiaci dostali od starostu obce Novotín a predsedu AGROVEXU čestné diplomy a cenne vecné dary. Poďakovanie starostu obce a predsedu družstva spolu s vecnými darmi dostal i Karol Herian za dlhoročnú spoluprácu na Syrárskom jarmoku v Novotíne.

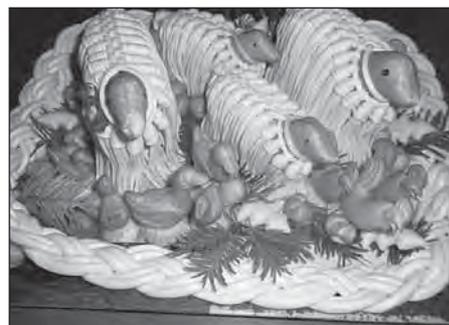
Dobry ovčí syr by mal mať pekný uzavretý povrch, bez prasklín a veľkých otvorov v ceste a nesmie mať veľké množstvo drobných lesklých otvorov. Mal by mať jemnú, nie tvrdú drobivú štruktúru a mal by mať príjemnú kyslomliečnu chuť i vôňu po ovčom mlieku. Niektoré ovčie syry boli málo vykysnuté a nevýraznej chuti. Aj pri takýchto príležitostiach je potrebné znovu upozorniť nielen výrobcov, ale i spotrebiteľov, že čerstvý, ešte sladký nedostatočne vykysnutý syr môže znamenať zdravotné riziko nebezpečných mikrobiálnych ochorení – encefalitída, Salmonely, Listérie a pod.

Aj v tomto roku najkrajšou atrakciou a výzvovou celého Syrárskeho jarmoku boli Figurálne syry. Tieto krásne vytvarované parené syry z kravského mlieka predstavujú vrchol syrárskeho umenia a umeleckého stvárnenia syrov. Práve na Syrárskom jarmoku v Novotíne počas uplynulých 10 rokov sa Figurálne syry na Slovensku tak zdo-



konalili, že slúžia ako vzor všetkým, ktorí robia tvarované domáce i priemyslové parené a čiastočne i údené syry. To už nie sú iba jarmočné údené syrové atrapy, ale už bohaté výtvarné umelecké diela, ktoré šíria slávu naším výrobcom. V tomto roku sa zas objavili nové námety i techniky tvarovania. Boli tam už pestré kvetinové kytice, veľmi jemno pletené akoby „štrikované“ diely, podstavce, ovčie kožušky, domčeky, rôzne ozdoby, široká škála záhradných i lesných plodín, prenádherné dvojfarebné syrové torty, vence a nakoniec aj umelecké stvárnenie predmetov bežnej potreby a pod. Ku chvále výrobcov slúži aj to, že tieto Figurálne syry nie sú iba na pozeranie a obdiv, ale väčšinou sú robené tak, aby sa dali konzumovať pri rôznych slávnostných príležitostiach. Najlepšie o týchto prednostiach svedčí skutočnosť, že sa už takéto kolekcie syrov už niekoľko rokov predávajú nielen v blízkom okolí, ale i po Slovensku a Poľsku.

Výroba Figurálnych parených syrov v domácich podmienkach už nie je len domácou zábavkou, ale to má aj širší spoločenský význam. Okrem toho, že je to výborná potravinová pochúťka, pomáha rozvíjať ľudovú tvorivosť, dáva príležitosť pre chov dobytka a využitie jeho produktov. Ďalej to znamená, že chovom dojnic



a oviec sú aj okolité krásne vykostené a vypasené okolité lúky a pasienky, ktoré tak vytvárajú prirodzené ekologické prostredia, čo umožňuje lepšie rozvíjať agroturistiku. Taktiež samotná výroba Figurálnych parených a aj ovčích syrov dáva možnosť aj primeraného zárobku ľuďom v domácnosti a napomáha to celkovému rozvoju vidieka. Práve vďaka takýmto podujatiam sa táto veľmi pozitívna novinka rýchlo šíri po celom Slovensku.

Záverom treba organizátorom „Syrárskeho jarmoku – Novotínska hrudka 2015“ a to predsedovi Agrovexu Ing. Jozefovi Kondelovi a aj samotnému starostovi a vedeniu obce Novotín, úprimne poďakovať za krásne pripravené a zorganizované podujatie, ktoré si už získalo veľký obdiv a úctu na celom Slovensku. Úprimná vďaka patrí hlavne výrobcovi prekrásnych parených figurálnych syrov a aj ostatným výrobcovi, ktorí robia dobré meno Syrárskemu jarmoku i slovenským špeciálnym syrom. Poďakovanie patrí aj všetkým sponzorom, spolupracovníkom podujatia a aj samotným návštevníkom tohto výnimočne krásneho podujatia. Práve takéto tradičné a spoločenské podujatia napomáhajú nám všetkým pri zviditeľnení našich tradícií a pri zveľadovaní vidieka. □



# Nákupný trh plemenných baranov na farme AT Tatry Spišská Belá v Podhoranoch

**Ing. Pavol Gúgľava,**  
ZCHOK na Slovensku – družstvo

Vážení čitatelia. Dňa 1.7.2014 sa na farme AT Tatry v Podhoranoch uskutočnil nákupný trh na plemenné barany plemien zošľachtená valaška a syntetickej populácie slovenská dojná ovca. Na tento trh bolo prihlásených 92 plemenných baranov, pričom predvedených bolo len 80, keď chovateľ RD Majdan Litmanová, ktorý mal na trh prihlásených 7 baranov požiadal o ohodnotenie baranov na chove. Na tomto mieste musím konštatovať, že počet plemenných baranov na tomto trhu každoročne klesá. Aj v tomto roku bol oproti vlaňajšku pokles v počte prihlásených baranov o 10 ks a v počte predvedených baranov o 18 ks. Toto súvisí zo zánikom niektorých tradičných šľachtiteľských chovov v tomto regióne. V minulom roku boli na tento trh prihlásení deväť chovateľov a v tomto roku len siedmi. Preto nám ostáva len dúfať, že sa nad týmito číslami zamyslia kompetentní pracovníci z MPRV a nájdu spôsoby ako podporiť chov oviec nášho národného plemena zošľachtená valaška.

Nákupný trh otvoril Ing. Pavol Gúgľava a na úvod dal slovo zástupcovi firmy AT Tatry Ing. Marekovi Krajancovi, ktorý v krátkom príhovore privítal všetkých prítomných, chovateľov, aj členov výberovej komisie a všetkým zaželel úspešný priebeh podujatia. Potom sa ujal slova predseda Vý-

berovej komisie pre chov oviec a kôz pri MPRV SR Ing. Šutý, ktorý prítomným predstavil členov hodnotiacej komisie a napokon Ing. Gúgľava oboznámil chovateľov s priebehom a organizačným zabezpečením trhu a mohlo sa začať s hodnotením baranov.

## Hodnotiacia komisia pracovala v tomto zložení:

Ing. Július Šutý, predseda komisie  
Ing. Pavol Gúgľava  
MVDr. Miloš Pastucha  
Ing. František Bujňák  
Pán Marián Kubín

Za zapisovateľov boli určení Ing. Gúgľava a pán Kubín.

Počas hodnotenia komisia vyberala plemenné barany zatriedené v triede ER do súťaže o šampióna nákupného trhu. Šampiónom sa



Šampión NT-chovateľ Vincent Mikolaj.

## VYHODNOTENIE NÁKUPNÉHO TRHU

Miesto NT: AT-TATRY spol. s.r.o., Spiš. Belá

Dátum NT: 01.07.15

Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. [%]
			ER	EA	EB	I	II			
505 530 018 AGRIA Liptovský Ondrej, a.s.	12	11	4	7	0	0	0	11	0	36.36
703 008 369 NOFA-Ing.N.Fassinger VRBOV	29	26	19	6	0	0	0	25	1	76.00
704 521 081 PD Oľšavica - Brutovce	15	15	0	9	6	0	0	15	0	0.00
710 520 092 RD MAJDAN, Litmanová	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
801 506 226 PD Kluknava - Hrišovce	7	7	0	4	3	0	0	7	0	0.00
810 706 368 Agrourbár s.r.o., Hrabušice	18	18	8	8	2	0	0	18	0	44.44
810 719 905 SHR Vincent Mikolaj	4	3	1	1	1	0	0	3	0	33.33
<b>Celkom za NT 01.07.15</b>	<b>92</b>	<b>80</b>	<b>32</b>	<b>35</b>	<b>12</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>79</b>	<b>1</b>	<b>40.51</b>



Odovzdávanie ceny víťazovi.



Porada chovateľov.

stal plemenný baran katalógové číslo 92, línie Kriváň 09 z chovu pána Vincenta Mikolaja z Markušoviec pri Spišskej Novej Vsi. Chovateľovi víťazného barana odovzdal ocenenie Ing. Pavol Gúgľava. Šampión má právo zúčastniť sa na tohtoročnej Národnej výstave zvierat na Agrokomplexe 2015 a tam reprezentovať svojho chovateľa.

Na záver chcem poďakovať firme AT Tatry Spišská Belá a zvlášť zástupcovi tejto firmy Ing. Marekovi Krajancovi, za poskytnutie priestorov a pomoc pri organizácii tohto podujatia. □

# Uznesenie

z Náhradnej Výročnej členskej schôdze (ďalej len „NVČS“) Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku –družstvo, sídlo: Skuteckého 19, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 31 629 237, registrácia: Obchodný register Okresného súdu Banská Bystrica, odd. Dr, vložka č. 204/S (ďalej len „ZCHOK“ alebo „Družstvo“), konanej dňa 24.4.2015 so začiatkom konania o 10,00 hod. v Mestskom kultúrnom stredisku Liptovský Hrádok

## A. Náhradná výročná členská schôdza schvaľuje:

1. Program rokovania Náhradnej výročnej členskej schôdze
2. **Voľbu a zloženie orgánov NVČS:** predseda: Eduard Janíček, zapisovateľ: JUDr. Martin Cibula, overovatelia: Ing. Mária Mularčíková a Ing. Peter Angelovič.
3. **Voľbu a zloženie Volebnej komisie v zložení:** Cyril Orčík – predseda komisie, členovia: Ing. Ľubomír Porubiak, Rudolf Bobček a **Voľbu a zloženie Mandátovej a návrhovej komisie:** Ing. Ľubomír Šaro – predseda komisie, členovia: Ing. Zuzana Teplická, Ing. Ľubomír Kulla, Ing. Mária Mularčíková.

4. Riadnu individuálnu účtovnú závierku Družstva za účtovné obdobie roku 2014 a Výročnú správu Družstva za rok 2014.
5. **Skrátenie lehoty na predkladanie návrhov na kandidátov do orgánov Družstva podľa § 11 Volebného poriadku.**
6. Plán hlavných úloh ZCHOK na rok 2015 a Návrh rozpočtu ZCHOK na rok 2015.
7. **Voľbu a zloženie orgánov Družstva – Predstavenstvo:** Ing. Igor Nemčok, Eduard Janíček, RNDr. Július Szabo, Oľga Apoleníková, Juraj Zúbek, Ing. Anna Kováčiková, Ing. Ľubomír Kulla, Ing. Ľudovít Urbanovský, Ing. Peter Angelovič, Ing. Ján Dvorjak, Ing. Mária Mularčíková, Ing. Ľubomír Šaro a Doc. RNDr. Milan Margetín, PhD. a **voľbu a zloženie Kontrolnej komisie Družstva:** Ing. Július Habovštiak, MVDr. Dušan Antalík a Milan Múčka.
8. Návrh uznesenia z Náhradnej Výročnej členskej schôdze ZCHOK.

## B. Náhradná výročná členská schôdza berie na vedomie:

Správu predsedu Predstavenstva ZCHOK

o činnosti Predstavenstva a hospodárskom výsledku ZCHOK za rok 2014.

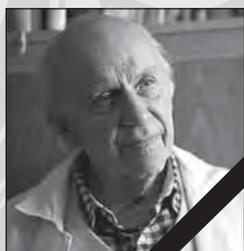
Správu predsedu Kontrolnej komisie ZCHOK za rok 2014.

## C. Výročná členská schôdza ukladá:

1. Predstavenstvu prerokovať vznesené diskusné príspevky na najbližšom zasadnutí Predstavenstva ZCHOK.  
Zodpovedný: predseda predstavenstva
  2. Členom, aby aktívnejšie prispievali do časopisu Chov oviec a kôz.  
Zodpovední: členovia
  3. Členom aktívne sa zúčastňovať podujatí organizovaných Zväzom chovateľov oviec a kôz na Slovensku.  
Zodpovední: členovia
  4. Členom podieľať sa intenzívnejšie na príprave koncepcie rozvoja chovu oviec a kôz. Podmienky prípravy koncepcie budú zverejnené na [www.zchok.sk](http://www.zchok.sk).  
Zodpovední: členovia
  5. Predstavenstvu Družstva, aby v súvislosti so zvolením nových členov do orgánov Družstva podalo návrh na zápis zmien zapisovaných údajov do obchodného registra Okresného súdu Banská Bystrica.  
Zodpovední: predseda predstavenstva
- V Liptovskom Hrádku dňa 24.4.2015**

## Navždy nás opustil Prof. RNDr. Libor Ebringer, DrSc.

V máji t.r. nás navždy opustil náš významný slovenský mikrobiológ a vedec, ktorý spolupracoval i s výrobcami našich mliečnych špecialít. Prispel



najmä k dokonalému preskúmaniu a opisaniu vlastností tradičných slovenských mliečnych výrobkov. Zaoberal sa výskumom a vývojom nových probiotických potravín a ich liečivým účinkom na ľudské zdravie. Pracoval na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Počas svojej vyše polstoročnej pedagogickej a vedeckej činnosti vychoval desiatky odborníkov na mikrobiológiu. Neskôr sa venoval najmä probiotickým vlastnostiam tradičnej bryndze, o ktorej dokázal, že sa vyznačuje vzácnymi zdravotne prospešnými vlastnosťami. Profesor Ebringer bol považovaný za vášnivého propagátora pôvodnej, salašníckej bryndze a zdravotného významu mlieka a mliečnych produktov.

Prof. RNDr. Libor Ebringer, DrSc., sa narodil 3. februára 1931 v Bratislave. Vyštudoval odbor biológia (mikrobiológia) na Prírodovedeckej fakulte UK. Od roku 1956 pracoval na tejto fakulte ako učiteľ až do odchodu do dôchodku v roku 2005. Potom na nej pôsobil

ako emeritný profesor. V oblasti výskumu prioritne dokázal existenciu fenoménu citlivosti semiautonomných bunkových organel (chloroplasty a mitochondrie) na antibiotiká a korelácie v mechanizmoch ich účinkov na baktérie a plastidy. Tento poznatok je považovaný za významný doklad o baktériovom pôvode chloroplastov a mitochondrií.

Na Slovensko v roku 1974 introdukoval nový laboratórny testovací systém na stanovovanie mutagénov a potenciálnych karcinogénov (tzv. Amesov test), ktorý začal uplatňovať pri testovaní priemyslových chemických produktov a ekotoxických látok.

V rokoch 1990 – 1992 prof. Ebringer predstavil na Slovensku problematiku probiotík. Z tejto oblasti je držiteľom dvoch patentov a autorom prvého slovenského probiotického preparátu Enterococcus forte + selén (vyrábala IVAX Pharmaceuticals). Prof. Ebringer zaviedol aj originálnu výrobu prvých napolitánových tyčíniek s aktívnymi probiotickými baktériami s obchodným názvom Dr. Ebi (vyrábala IDC Holding – Pečivárne Sered'). Od roku 2002 sa venoval najmä probiotickým vlastnostiam tradičnej bryndze, o ktorej dokázal, že sa vyznačuje vzácnymi zdravotne prospešnými vlastnosťami.

Pán profesor bol predsedom Československej mikrobiologickej spoločnosti i členom predsedníctva SAV. Za výsledky vedeckový-

skumnej činnosti dosiahol viacero profesionálnych ocenení a medailí. V roku 2011 mu bola udelená Cena primátora hlavného mesta SR Bratislavy za celoživotné dielo vynikajúceho mikrobiológa a vysokoškolského pedagóga. V roku 2012 mu prezident republiky udelil štátne vyznamenanie Rad Ľudovíta Štúra II. triedy za mimoriadne zásluhy o rozvoj v oblasti mikrobiológie. Podobne najvyššie vyznamenanie získal i od Čechu bryndziarov a to za obhajobu tradičnej ovčej bryndze.

Popri svojej pracovitosti bol veľmi skromný a preto mu Karloveskí oldskauti 6.2.2012 odovzdali breзовú medailu Bobřík mlčanlivosti. Obetavým vodcom karloveského oddielu skautov i oldskautov zostal po celý svoj život.

Naši mliekari i spracovatelia ovčieho a kravského mlieka tiež poznajú pána profesora z jeho bohatej publikačnej činnosti i z rôznych prednášok a to ako vášnivého zástancu konzumácie nepasterizovaných mliečnych výrobkov najmä z ovčieho mlieka a malí s ním veľké diskusie. Po čase uznali, že najmä mliečne výrobky ako je bryndza z nepasterizovaného ovčieho mlieka pri dodržaní technológie výroby má po stránke výživnej aj veľké prednosti pred výrobkami vysoko tepelne ošetrovanými.

Pán profesor Ebringer si zaslúži za svoju bohatú vedeckú i publikačnú činnosť veľké uznanie a navždy zostane v našich spomienkach.

**„Češ jeho pamiatke !!!“**

# Epididymitída baranov je najbežnejší problém v produkčných chovoch oviec – situácia v roku 2014

MVDr. Danka Kováčová,  
MVDr. Mariana Babinčáková

Štátny veterinárny a potravinový ústav  
Veterinárny a potravinový ústav Dolný Kubín  
Skúšobné laboratórium Prešov, Bajkalská 28

## Úvod

Infekčná epididymitída baranov je nákazlivé ochorenie, ktoré poškodzuje plodnosť chovných baranov (zápal prímenníkov a semenníkov), ojedinele spôsobuje aborty oviec a môže byť pozorovaná zvýšená perinatálna úmrtnosť. Cieľom článku je vyhodnotiť epizootologickú situáciu nákazy vyvolávanej baktériou *Brucella ovis* na Slovensku a zároveň informovať chovateľskú verejnosť o riešení tejto problematiky t.j. o zvýšenom výskyte epididymitídy baranov v juhovýchodnom Francúzsku ("PACA" región) spolu so zhodnotením vzťahu medzi infekciou *Brucella ovis* a sexuálnymi funkciami baranov.

## Výťah článku z časopisu BMC Veterinary Research 2015, 11: 125

Kolektív autorov z Francúzska urobil štúdiu o infekčnej epididymitíde baranov. Bolo vyšetrených 218 sexuálne zrejlých baranov z 11

Tab. č. 1: Sérologická prevalencia *Brucella ovis* u oviec na Slovensku v rokoch 2011 – 2014

Rok:	Počet vyšetrených zvierat	Počet pozitívnych zvierat	% pozitívnosť
2014	1 808	104	5,75
2013	1 829	102	5,58
2012	1 988	145	7,29
2011	2 089	144	6,89
Spolu:	7 714	495	6,42

séropozitívnych chovov - klinické vyšetrenia pohlavného ústrojenstva, odber vzoriek semena elektro-ejakuláciou pre spermogram a pre kultiváciu a sérologické vyšetrenie krvných vzoriek na dôkaz anti-B. *ovis* protilátok metódou KFT (komplement-fixačný testu) a metódou ELISA (má vyššiu citlivosť). Vzťahy medzi klinickými, semennými, bakteriologickými a sérologickými parametrami boli študované pomocou Fisher exaktného testu a pomocou logistického regresného modelu. Plemená baranov boli nasledovné: Merino (n = 69), Préalpes du Sud (n = 30), mäsové plemená (Ile de France a Texel, n = 91); Merino krížence (n = 15), ostatné (n = 13).

## Výsledky a závery

Vylučovanie baktérií *Brucella ovis* v semene

bolo významne spojené so séropozitivitou (KFT p < 0,001 a ELISA p < 0,01), so zmenami pohlavných orgánov (p < 0,05) a so zlou kvalitou spermíí (p < 0,001). Séropozitívne barany vykazujú signifikantne viac zmien na pohlavných orgánoch (p < 0,001) a výrazne zníženú kvalitu semena (p < 0,001) ako najčastejší faktor neplodnosti v porovnaní so séronegatívnymi baranmi. Pretože kultivácia semena nie je bežnou laboratórnou metódou a rutinne sa nevykonáva, eradikačný plán ovčej epididymitídy by mal byť založený na systematickom klinickom a sérologickom vyšetrení baranov a následnom utratení séropozitívnych zvierat, resp. baranov s genitálnymi zmenami.

## Charakteristika ochorenia a posúdenie chovov

Ovčia epididymitída je infekcia svetového významu, ktorá sa prenáša priamo aj nepriamo. Choroba môže mať za následok značné ekonomické straty v infikovaných chovoch - reprodukčné poruchy, likvidácia chovných zvierat ako aj zákaz obchodu. V štátoch Európskej únie nie je povinný dohľad nad ochorením, nie je vypracovaný jednotný program eradikácie a ani systém náhrad pri brakovaní zvierat v infikovanom stáde. Aby sa zabránilo šíreniu infekcie *Brucella ovis* barany musia byť vyšetrené sérologickými testami pred presunom.

U každého barana boli zaznamenávané nasledovné parametre: vek, stav telesnej kondície, obvod mieška, klinické zmeny genitálneho traktu skúmané palpáciou, resp. v indikovaných prípadoch ultrazvukom. Semenníkové zmeny zahŕňali: asymetria, stvrdnutie, degenerácia, resp. atrofia. U prímenníkov boli zaznamenávané: epididymitída, indurácia, uzlíky, hypertrofia, resp. cysty. Na základe uvedených parametrov bol pre každého barana určený chovný potenciál.

## Laboratorne vyšetrenia a štatistické metódy

Každá krvná vzorka barana bola vyšetrená sérologicky metódami KFT a ELISA podľa požiadaviek OIE: referenčné laboratórium pre brucelózu v Anses, Maisons-Alfort, Francúzsko.



Infekčná epididymitída baranov - klinické príznaky.

**Tab. 2:** Prehľad sérologických vyšetrení na *Brucella ovis* v roku 2014 v SR podľa pracovísk

Pracovisko:	VPÚ D.Kubín SL Prešov Vyš.vz. / poz. Vzorky	VÚ Zvolen Vyš.vz. / poz.vz.	VPÚ Bratislava Vyš.vz. / poz.vz.	VPÚ Košice Vyš.vz. / poz.vz.	Spolu: Vyš.vz./ poz.vz.
Barany	1062 / 58	605 / 46	55 / 0	86 / 0	1808 / 104
% pozitivy	5,46 %	7,60 %	0	0	5,75 %

Pri vyšetrovaní semena sa zisťovalo: objem, pohyblivosť, morfológia spermíí a abnormality pri eosin-nigrozín farbení, koncentrácia spermíí bola meraná spektrofotometricky. Bakteriologické vyšetrenie vzoriek semena sa robilo štandardne na neselektívnom krvnom agare s 5% konského séra v atmosfére 5 až 10% CO<sub>2</sub>.

Štatistická analýza bola vykonaná za použitia Fisher exaktného testu a logistického regresného modelu. Prah (cut off) vo výške 5% ( $p < 0,05$ ), bol považovaný za významný.

#### Výsledky a vzťah medzi sérologickými a klinickými výsledkami

U 73 baranov boli zistené klinické zmeny bilaterálne alebo jednostranne, 145 baranov nemalo makroskopické zmeny pohlavného ústrojenstva – 66,5%. Séropozitívne reakcie boli zaznamenané u 53,7% baranov (ELISA), resp. u 37,2% baranov (KFT). Obe skúšky (KFT aj ELISA) dávali zhodné výsledky u 181 zvierat (83,0%), metódou ELISA bol zistený vyšší počet pozitívnych výsledkov (ELISA: 117, KFT: 81). Bol konštatovaný významný vzťah medzi pozitívnymi sérologickými výsledkami a zistenými klinickými zmenami ( $p < 0,001$ ). Asi 81% zvierat s klinickými zmenami pohlavného ústrojenstva bolo pozitívnych sérologicky (RVK, resp. ELISA). Na druhej strane asi len 58% zvierat pozitívnych sérologicky metódou KFT (47/81) a 50% zvierat pozitívnych sérologicky metódou ELISA (59/117) vykazovalo klinické zmeny pohlavných orgánov.

#### Vzťah medzi sérologickými výsledkami a laboratórnymi vyšetreniami semena

U väčšiny vzoriek semena z ELISA-pozitívnych zvierat (83%) boli nevyhovujúce výsledky a u 40% vzoriek semena z ELISA-negatívnych baranov boli tiež nevyhovujúce. Fisher exaktný test ukázal významný vzťah medzi pozitívnym sérologickým stavom baranov a nízkym rozmnožovacím skóre ( $p < 0,001$ ). Bakteriologické výsledky ukázali dôležitý vzťah ( $p < 0,05$ ) medzi výsledkami kultivačnými a klinickými. Medzi parametre, ktoré určujú klinické skóre, len stav telesnej kondície ( $p < 0,01$ ) a výskyt lézií ( $p < 0,001$ ) závažne ovplyvňujú vylúčovanie baktérií semenom. Silný vzťah bol dokázaný aj medzi kultiváciou *B. ovis* zo semena a sérologicky pozitívnymi výsledkami. Bola zistená 95% zhoda.

#### Diskusia a súhrn

Štúdia jasne ukázala, že infekcia *Brucella ovis* vyvoláva genitálne lézie a mení kvalitu semena, čo vedie k zmene sexuálnej funkcie baranov. Určité skreslenie výsledkov môžu spôsobovať faktory ako sú: dobrovoľný výber zvierat namiesto náhodného výberu, subjektívne vyhodnocovanie spermogramu, vlastný klasifikačný systém baranov, región s vysokou prevenciou infekcie atď. Porovnanie sérologických výsledkov získaných rôznymi spôsobmi (KFT a ELISA) potvrdzuje vyššiu citlivosť ELISA v porovnaní s KFT, čo dokazuje, že ELISA

metóda môže detegovať infikované baranov skôr ako KFT sérologická metóda. V stratégii kontroly chovov oviec je správne rozlišovať chovy zdravé a zamorené. V zdravých chovoch je nižšie riziko "falošne pozitívnych" výsledkov, ale naopak v zamorených chovoch je vyššia náročnosť na diagnostickú citlivosť: štúdia poukázala, že ELISA bola citlivejšia ako KFT u baranov s genitálnymi léziami a so semenom zlej kvality. Výsledky tiež predpokladajú prerušované vylúčovanie baktérií *Brucella ovis* semenom a stav nezistiteľných klinických zmien pohlavných orgánov v prítomnosti aktívneho vylúčovania *Brucella ovis* – v štúdií 73 baranov preukázalo zistiteľné lézie, u 89 baranov bola pozitívna kultivácia semena, pozitívne sérologické výsledky boli zdokumentované u 81 baranov (KFT), resp. u 117 baranov (ELISA).

Táto štúdia navrhuje nasledujúce odporúčania v oblastiach s nízkou až strednou prevenciou infekčnej epididymitídy: sérologické testovanie a likvidácia pozitívnych baranov. Tento prístup by mohol zahŕňať kombináciu 2 sérologických metód (ELISA a KFT) a pomocné vyšetrenie (genitálne prehmatanie, resp. ak je to možné vyšetrenie semena). Postup dodržiavať pred každým presunom vo všetkých chovateľských sezónach. To umožní rýchlejšiu identifikáciu chronických nosičov *B. ovis* a vylučovateľov baktérií. V oblastiach s vysokou prevenciou infekcie *Brucella ovis* je popísaná stratégia pravdepodobne ekonomicky neudržateľná a eradikácia ochorenia nie je možná. Uvažuje sa v budúcnosti o vakcinácii. V súčasnosti však vakcína nie je na trhu k dispozícii.

**Tab. 3:** Lokality so sérologickými pozitívnymi nálezmi na *Brucella ovis* v roku 2014 potvrdené v RL pre IEB: VPÚ Dolný Kubín – Skúšobné laboratórium Prešov

Lokalita	Okres	Počet pozitívnych vzoriek
1. Daňová	MT	5
2. Demjata	PO	3
3. Galovany	TR	2
4. Huncovce	KK	1
5. Ihľany	KK	3
6. Jablonov	LE	5
7. Lednica	IL	9
8. Liptovské Revúce	LM	18
9. Nemcovce	PO	4
10. Biely Potok	RK	2
11. Černová	RK	1
12. Spišská Stará Ves	KK	1
13. Uzovské Pekľany	PO	1
14. Východná	LM	3
Celkom	14	58

#### Epizootologická situácia ovčej epididymitídy na Slovensku v roku 2014

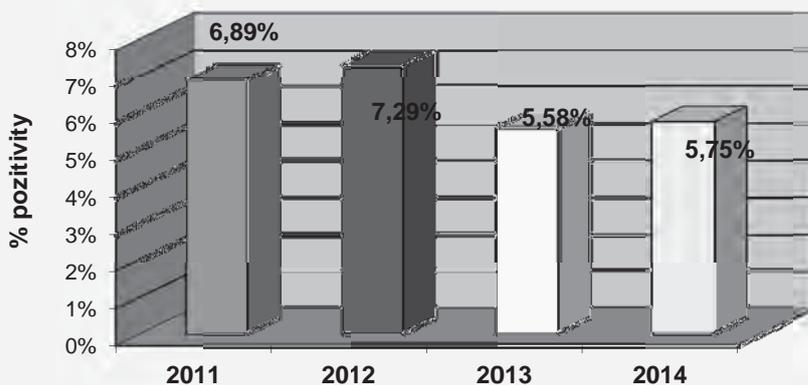
V roku 2014 bolo sérologicky metódou KFT spolu vyšetrených na Slovensku 1 808 krvných vzoriek baranov, z nich 104 vykazovalo pozitívnu reakciu. Zaznamenali sme 5,75 % celkovú sérologickú pozitívitu zvierat. V tabuľke č. 1 uvádzame priemernú séropozitívitu zvierat na infekčnú epididymitídu baranov (IEB) v rokoch 2011 až 2014. Pomerne stabilná prevencia ochorenia v posledných rokoch je pravdepodobne výsledkom dobrej spolupráce chovateľskej verejnosti, ktorú odborne riadi Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku a veterinárnej služby.

Z údajov surveillance infekčnej epididymitídy baranov v SR za rok 2014 vyplýva, že v tomto roku nebola potvrdená séropozitívita v nasávacej oblasti veterinárneho ústavu Bratislava a Košice – tabuľka č. 2. Pracovisko Zvolen dokázalo špecifické protilátky proti *Brucella ovis* v 46 krvných sérach baranov: lokalita Valaská

(okres Brezno – 1 baran), lokalita Detva (okres Detva – 8 baranov), lokalita Gelnica (okres Gelnica – 1 baran), lokalita Rimavská Baňa (okres Rimavská Sobota – 2 barany) a lokalita RD Klenovec, farma Pavlínka a farma Hnúšťa v okrese Rimavská Sobota (34 séroreagentov v roku 2014, na porovnanie 10 séroreagentov v roku 2013). V roku 2014 pracovisko Zvolen vyšetrilo 605 zvierat a zaznamenalo 7,60 % sérologickú pozitivitu s nálezom titrov komplement – fixačných protilátok 1 : 10 až 1 : 320.

V sledovanom období pracovisko Prešov vyšetrilo 1062 krvných sér baranov, z nich pozitívne reagovalo 58 zvierat a zaznamenali sme 5,46 % séropozitivitu s nálezom titrov protilátok od 1 : 10 až 1 : 160. Referenčné laboratórium pre infekčnú epididymitídu baranov (RL pre IEB v SL Prešov) v roku 2014 používalo v laboratórnej diagnostike priame aj nepriame testy. Priamou diagnostikou bola bakteriologicky dokázaná izolácia *Brucella ovis* z klinicky zmenených semenníkov, resp. prisemenníkov baranov z PD Kapušany, farma Chmeľov, okres Prešov – príloha Foto. Výsledky bakteriologického vyšetrenia boli verifikované v medzinárodnom referenčnom centre pre IEB v NVRI Pulawy – PIWet Pulawy, Poľsko. Nepriamou diagnostikou, ktorá je založená na kombinácii troch rôznych sérologických testov – KFT, ELISA, IDT, bola nákaza potvrdená v 14 lokalitách, a to konkrétne v 8 okresoch Prešovského a Žilinského kraja – tabuľka č. 3. Zaznamenali sme v chove PD Liptovské Revúce v okrese Liptovský Mikuláš veľmi zlú epizootologickú situáciu ovčej epididymitídy (18 séropozitívnych vzoriek z celkového počtu 35 vyšetrených baranov v roku 2014, na porovnanie v roku 2013 nebola zistená séropozitivita z celkového počtu 22 vyšetrených baranov). Pracovisko RL pre IEB poskytovalo konzultačnú a poradenskú činnosť v oblasti prevencie nákazy, resp. oboznamovalo chovateľov so zdravotnou problematikou. V spolupráci s veterinárnymi lekármi a konkrétnymi chovateľmi na náklady RL vykonávalo komplexné sérologické vyšetrenie /dodatkové vyšetrenia ďalšími imunologickými metódami

**Graf 1: Sérologická prevencia *Brucella ovis* na Slovensku v rokoch 2011 - 2014**

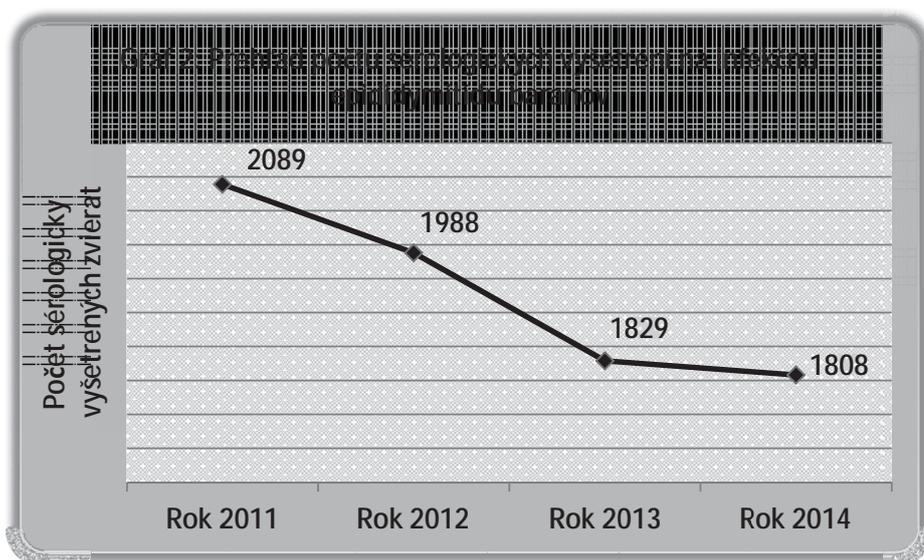


na potvrdenie nákazy/ baranov a oviec, ktoré sú tiež zdrojom nákazy. Táto činnosť prispela k pochopeniu významu ozdravovania chovov. Kvalitná sérologická diagnostika /súčasné použitie viacerých metód s rôznou špecifitou a citlivosťou a so záchytným rôznych tried imunoglobulínov z rôznych fáz ochorenia/ na dôkaz infekčnej epididymitídy baranov má najväčší význam v dosiahnutí úspešného ozdravovacieho procesu.

#### Záver

Na základe analýzy sérologických výsledkov sme zistili, že monitoring nákazy prostredníctvom Plánu VPO ŠVPS SR (Plán veterinárnej prevencie a ochrany štátneho územia Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR) hradený zo štátneho rozpočtu a monitoring povinných diagnostických akcií hradených chovateľom (plemenné barany pre premiestnením do chovu iného chovateľa) potvrdili skutočnosť, že je potrebné aj *naďalej realizovať ozdravovanie chovov oviec*, ktorého cieľom je zlepšenie zdravotného stavu, zníženie reprodukčných strát a podpora ekonomiky chovu. Sérologická

prevencia *Brucella ovis* u oviec v období rokov 2011 až 2014 poukazuje na pokračujúci klesajúci trend (graf 1 a 2) vo výskyte nových prípadov infekcie a na objektívnu skutočnosť, že ovčia epididymitída bude stále dôležitá pri kontrole presunov, resp. infikované barany predstavujú hlavný zdroj nákazy. Adekvátny manažment chovu v súčinnosti s orgánmi veterinárneho dozoru môže výrazne redukovať riziká prenosu infekcie. Prezentované údaje v epizootologickej situácii ovčej epididymitídy na Slovensku v roku 2014 súčasne dokumentujú rozdiely vo výskyte infekcie *Brucella ovis* v chovoch oviec medzi rôznymi regiónmi Slovenska. Vzhľadom k tomu, že klinická diagnostika nie je dostatočne citlivá (len u 50 % infikovaných baranov je prítomná epididymitída) a je zároveň nešpecifická (epididymitídu môžu vyvolať aj iné mikróby), sérologická diagnostika má stále najväčší význam pri ozdravovaní. Základom úspešného ozdravovacieho procesu je *pravidelné testovanie a vyradovanie pozitívnych zvierat* = jediná cesta kontroly. Potvrdením nutnosti systematickej kontroly produkčných chovov oviec sérologickým vyšetrením zvierat pred a po pripúšťaní, pred predajom a v karanténe je zdravotná situácia napr. v chovoch Klenovec a Liptovské Revúce. Môžeme konštatovať, že epizootologický stav ovčej epididymitídy v chovoch oviec na Slovensku bol v roku 2014 relatívne priaznivý. Zaznamenali sme 5,75 % celkovú premorenosť nákazy *Brucella ovis*. Predpokladáme, že aj väčšina majiteľov baranov aj príslušné orgány veterinárnej služby realizovali preventívne opatrenia dôležité pri eradikácii ochorenia - osobitné ustajnenie mladých barančiek, ktoré sú zvlášť vnímavé na infekciu v období dospievania, staré barany držané oddelene, barany so zmenami na pohlavných orgánoch vyradené z chovu, dezinfekcia ustajňovacích priestorov, presná evidencia v registroch chovov, barany po nákupe boli karanténizované a sérologicky vyšetrené, sérologické vyšetrenie vykonané aj po skončení pripúšťacieho obdobia... □



# Vyhodnotenie súťaže o najlepšie ovčie mliečne výrobky na „Ovčiarскеj nedeli 2015“ v Pribyline 24. mája 2015

Aj v tomto roku sa v krásnom areáli Múzea Liptovskej dediny v Pribyline uskutočnili už tradičné ovčiarске slávnosti a to „Ovčiarске nedele 2015“. Bol to už XV. ročník a stále si zachoval svoje bohaté ovčiarске tradície i ľudový folklór a zas sa obohatil aj o nové aktivity. Napriek celkovému nepriaznivému počasiu práve v ten deň nepršalo a ukázal sa celkom pekný deň s bohatou účasťou návštevníkov.

## Ing. Karol Herian, CSc.

Organizátorom tohoročných slávností bol zas Žilinský samosprávny kraj, Liptovský Mikuláš, Liptovské múzeum Ružomberok, Združenie chovu oviec a kôz, OZ Bačova cesta a Poľnohospodárska a potravinárska komora Liptovský Mikuláš. Na tomto ovčiarском sviatku sa zúčastnilo pomerne veľa chovateľov oviec, spracovateľov ovčieho mlieka, veľa tradičných remeselníkov, folklórnych súborov a samotných návštevníkov a to nielen z Liptovského regiónu, ale aj z celého Slovenska a prišlo viacero návštevníkov aj z Čiech. Významnými hosťami na Ovčiarскеj nedeli boli vrcholný predstaviteľ Žilinského samosprávneho kraja Ing. Juraj Blanár, primátor mesta Liptovský Mikuláš Ing. Ján Blcháč, PhD., zástupcovia okolitých obcí, Chovu oviec a kôz, Bačovej cesty, SPPK atď.

Tieto tradičné ovčiarске slávnosti boli zamerané najmä na propagáciu bačovskej a pastierskej kultúry a tradície. Jedným z dôležitých bodov bohatého programu Ovčiarскеj nedele 2015 bola aj súťaž o najlepší tradičný i nový výrobok z ovčieho mlieka, ktorý bol vyrobený na salašoch, u chovateľov oviec, alebo i v mliekarni.

Na tohoročnú súťaž prišli výrobcovia ovčích špecialít nielen z oblasti Liptova, ale aj z Turca, Oravy a Horného Považia. Boli to nasledovní výrobcovia : PD Važec, PD Východná, ŠPDP Lužňan, Milex NMNV, a.s. Liptovský Mikuláš, Obert Zubek Ladce, DVO Polomka, SHR Liptovská Kokava, Harman, SHR Oľga Apoleníková, Pružina, Eurocom salaš Bešeňovka, PD Liptovské Revúce, Bryndziareň a syrárne Zvolenská Slatina a Agrovex

Novoť. Títo dodali do súťaže spolu 53 vzoriek ovčích mliečnych výrobkov. Boli to najmä ovčie hrudkové syry (10 ks), ovčia bryndza (9 ks), syrárske špeciality z ovčieho mlieka (údený ovčí syr, parenice, nite, oštiepky, ovčí slaninový syr, spolu 24 ks) a žinčice (10 ks).

V tomto roku prebiehali súbežne dve rôzne hodnotenia ovčích výrobkov a to tzv. odborná komisia a všetci návštevníci Ovčiarскеj nedele. Odborná komisia bola zložená zo 7 člennej komisie prítomných na podujatí a tvorili ju zástupcovia organizátorov a mliekarských odborníkov (Herian, Kantíková, Rúčka, Šutý, Apoleníková, Sohorová, Čep). Každý hodnotiteľ hodnotil nezávisle a zvlášť každú anonymnú vzorku výrobku. Hodnotil sa vzhľad a konzistencia (max. 10 b.) a chuť a vôňa (max. 10 b.).

Na verejnom hodnotení sa mohli zúčastniť všetci návštevníci Ovčiarскеj nedele a tí hodnotili anonymne najlepší výrobok v každej kategórii a to tak, že v každej kategórii výrobkov napísali na lístok číslo výrobku, ktorý im najviac sa páčil a chutil. Túto verejnú súťaž pripravili pracovníci Mikulášskej mliekarene a pracovníci Liptovského múzea pod vedením RNDr. Jána Kresáka, PhD.

Celkovo možno konštatovať, že súťaž o najlepšie výrobky bola v oboch hodnoteniach anonymná a objektívna. Kvalita hodnotených mliečnych výrobkov z ovčieho mlieka bola pomerne veľmi dobrá, i keď sa vyskytli väčšie rozdiely v kvalite jednotlivých výrobkov. Podstatné je, že kvalita hodnotených mliečnych ovčích výrobkov stále sa z roka na rok zvyšuje. Toto konštatovali takmer všetci hodnotitelia i návštevníci

## Výsledky hodnotenie odbornej komisie:

### A. Ovčí hrudkový syr

Poradie	Číslo vzorky	Počet bodov	Výrobca
1.	6	99	Salaš Pružina, Oľga Apoleníková
2.	5	87	PD Liptovské Revúce
3.	10	84	Agrovex Novoť
4.	3	77	PD Važec
5.	7	72	Salaš Bešeňovka
6.- 8.	9	66	Obert Zubek, Ladce
6. - 8.	1.	66	DVO Polomka
6. - 8.	2.	66	PD Važec (tradičný syr)
9.	4	56	ŠPDP Lužná
10.	8	52	SHR Lipt. Kokava

### B. Bryndza

Poradie	Číslo vzorky	Počet bodov	Výrobca
1.	27	93	Obert Ladce, Salaš Slopná
2.	25	90	Salaš Pružina, SHR Oľga Apoleníková
3.- 4.	28	75	Bryndziareň a syrárne Zv. Slatina
3. - 4.	29	75	Agrovex Novoť
5.	26	66	Salaš Bešeňovka
6.	21	57	PD Važec
7. - 8.	22	43	Milex N.M. n/Váhom
7. - 8.	23	43	PD Liptovské Revúce
9.	24	35	Biofarma Východná

Ovčiarскеj nedele v Pribyline. Tým sa vlastne splnil aj cieľ hodnotenia a aj súťaže. Veľká výhoda bola, že každý výrobca si mohol porovnávať svoje výrobky s ostatnými, že videl svoje prednosti i nedostatky a každý si odniesol svoje ponaučenie pre ďalšie zlepšenie kvality i nové nápady na inováciu ovčích mliečnych výrobkov. Veľmi ťažko možno úplne objektívne vyhodnotiť výsledky súťaže, lebo niektoré rozdiely v kvalite boli nepatrné a víťazov mohlo byť podstatne viac.

Výrobcovia, ktorí sa umiestnili na prvých troch miestach získali čestné diplomy a všetci súťažiaci dostali od Liptovského múzea Ďakovné listy za účasť. Žiaľ nemohli vyhrať všetky prinesené vzorky výrobkov, hoci každá bola zaujímavá. Dôležité bolo, že súťažiaci sa zúčastnili a navzájom sa poučili z úspechov i prípadných nedostatkov.

Hodnotenie súťažných vý-

robov bolo skutočne nezaujaté, anonymné a objektívne. Je samozrejme, že každý má svoje obľúbené chute a predstavy, ktoré preferuje a nikdy sa nemôže dosiahnuť úplná jednota názorov. V podstate hodnotenie odbornej komisie a verejné hodnotenie sa dosť priblížilo a neboli tam výrazné rozdiely. U verejnej súťaži vznikol postupne pri dlhšom hodnotení problém, že niektoré vzorky nakoľko ich bolo málo sa rýchlo minuli a už sa nehodnotili (vybrané ovčie špeciality a žinčica). Za úspešný priebeh súťaží je potrebné úprimne poďakovať pracovníkom Liptovskej mliekarene pod vedením RNDr. Jána Kresáka, PhD., kolektívu Liptovského múzea a zvlášť pracovníkom z Liptovského Hrádku a všetkým spoluorganizátorom a členom komisie.

Z tejto súťaže sme sa mali možnosť poučiť o súčasnom stave mliečnych výrobkov z ovčieho mlieka. Tých výrobkov je však

## Výsledky hodnotenie odbornej komisie:

### C. Ovocie špeciality

Poradie	Číslo vzorky	Počet bodov	Výrobca	Výrobok
1.	48	112	Biofarma Východná	Biohoral exclusiv
2.	52	100	Salaš Pružina, O. Apoleníková	Neúdený oštiepok
3.	53	89	Salaš Pružina, O. Apoleníková	Bačove údené uzlíky
4. – 5.	49	86	PD. Liptovské Revúce	Údený oštiepok
4. – 5.	54	86	Salaš Bešeňovka	Údený oštiepok
6. – 7.	50	83	PD Važec	Miniparenica údená
6. – 7.	51	83	Salaš Pružina	Ovčie nite
8.	59	79	Bryndz. a syrárň Zv. Slatina	Údené nite
9.	58	78	Bryndz. a syrárň Zv. Slatina	Neúdené nite
10.	55	74	Obert Ladce	Neúdené nite
11. – 13.	47	72	Biofarma Východná	Biohoral čerstvý
11. – 13.	57	72	Obert Ladce	Údený syr
11. – 13.	61	72	Bryndz. a syrárň Zv. Slatina	Údená parenica
14.	41	68	DVO Polom	Údený oštiepok
15. – 16.	43	67	SPDP Lužná	Ochutený syr
15. – 16.	60	67	Bryndz. a syrárň Zv. Slatina	Neúdená parenica
17.	64	66	Agrovex Novoť	Údený oštiepok
18.	56	65	Obert Ladce	Údený oštiepok
19.	62	63	Bryndz. a syrárň Zv. Slatina	Neúdený oštiepok
20. – 21.	42	62	SPDP Lužná	Údený syr
20. – 21.	63	62	Bryndz. a syrárň Zv. Slatina	Údený oštiepok
22.	44	61	PD Liptovské Revúce	Neúdená parenica
23.	45	57	PD Liptovské Revúce	Údená parenica
24.	46	55	PD Liptovské Revúce	Neúdený oštiepok



v kvalite pomerne veľmi rôznorodá, nakoľko niektorí výrobcovia použili pravdepodobne ešte nedostatočne vyzreté ovčí syr a potom bola bryndza mierne kyslejšia, viac hrudkovitá a menej typická. Celkovo však bola na vyššej úrovni ako v posledných rokoch.

Najpestrejšie a najrozmanitejšie syry boli v kategórii ovčie špeciality. Tu bolo najviac druhov syrov a nedali sa celkom dobre porovnávať. Skutočne sa hodnotilo iba to, čo ľuďom najviac chutilo. V tejto kategórii vynikli najmä polotvrde zrejúce syry a potom rôzne oštiepky, parené syry i nite. Je chvályhodné, že naši výrobcovia dokážu urobiť také rôznorodé špeciality. Zdá sa, akoby si získavali obľubu i neúdené syry a to mierne vyzreté. V tejto oblasti sú ešte veľké rezervy. Do budúcnosti bude potrebné túto kategóriu rozdeliť na viaceré druhy špecialít.

Pri hodnotení žinčice sa naj-

### D. Žinčica

Poradie	Číslo vzorky	Počet bodov	Výrobca
1.	86	69	Salaš Bešeňovka
2.	85	65	Salaš Pružina, SHR Oľga Apoleníková
3.	83	60	SPDP Lužňan
4.	84	55	PD Liptovské Revúce
5.	90	54	Bryndz. a syrárň Zvolenská Slatina
6.	91	50	Agrovex Novoť
7.	81	49	DVO Polomka
8.	87	48	SHR Lipt. Kokava
9.	82	46	PD Važec
10.	88	38	Obert Ladce

v skutočnosti podstatne viac, neboli tam nakladané ovčie syry, ovčie jogurty, nápoje z ovčieho mlieka a pod. Nabudúce bude potrebné zohľadniť takéto pripomienky a zas obohatiť takéto súťaže.

Ovčie hrudkové syry mali trochu nevyrovnanú kvalitu pri oboch hodnoteniach. Lepšie boli hodnotené syry mierne vykysnuté s čistou kyslomliečnou príchuťou a vôňou po ovčom mlieku. Tu sa prejavilo ešte dosť tradičné hodnotenie a verejnosť uprednosto-

vala syry čerstvejšie a gumovitejšie (vřzgové). Tu je potrebné ešte postupne ľudí naučiť i na dobré vykysnuté syry s príjemnou chuťou, čistou arómou a už mierne vyzretejšie a lepšie stráviteľnejšie a hlavne s istejšou zdravotnou bezpečnosťou.

U hodnotení Bryndze sa prejavili pomerne veľké rozdiely v konzistencii i v chuti. Pravdepodobne sa prejavil i vplyv nepriaznivého počasia a tým bryndza ešte nemala tú tradičnú chuť Májovej bryndze. Hodnotená bryndza bola

### Výsledky hodnotenia verejnej súťaže:

#### Ovčie hrudkový syr

Poradie	Číslo vzorky	Počet bodov	Výrobca
1.	3	28	PD Važec
2.	1	26	DVO Polomka
3.	4	24	SPDP Lužná
4.	2	19	PD Važec
5.	10	17	Agrovex Novoť
6.	6	8	Salaš Pružina, O. Apoleníková
7.	5	7	PD Liptovské Revúce
8.	8	6	SHR Harman Lipt. Kokava
9.	9	4	Obert Ladce
10.	7	3	Salaš Bešeňovka

#### Bryndza

Poradie	Číslo vzorky	Počet bodov	Výrobca
1.	25	37	Salaš Pružina, SHR Oľga Apoleníková
2.	27	20	Obert Ladce
3.	23	18	PD Liptovské Revúce
4.	22	15	Milex NMn/V, a.s.
5.	21	9	PD Važec
6.	28	8	Bryndziareň a syrárň Zv. Slatina
7. - 8.	26	7	Salaš Bešeňovka
7. - 8.	29	7	Agrovex Novoť
9.	24	5	Biofarma Východná

viac prejavili rozdiely v kvalite. Viaceré žinčice boli už dobrej kvality – mierne kyslomliečnej, s ovčou arómou a hustejšej konzistencie s miernymi hrudkami. Menej vhodné boli žinčice sladké, alebo s kyslou, nečistou príchuťou. Aj pri žinčici sa prejavila potreba správneho prekysania s kyslomliečnymi kultúrami, alebo s dobrou prekysnutou srvátkou. Žinčica je predsa prvotriedny probiotický nápoj a získava si čoraz väčšiu popularitu a bude potrebné postupne si štandardizovať jej zloženie i senzorické vlastnosti.

Aj v tomto roku možno smelo konštatovať, že súťaž o najlepšie ovčie mliečne výrobky na „Ovčiarскеj nedele 2015“ v Pribyline napriek neistému počasiu a obavám o dobrú účasť dopadla dobre a že výrobcov zas posunula na vyššiu úroveň. Poučné je aj to, že o súťaž prejavila záujem aj široká verejnosť a prakticky všetci návštevníci ovčiarskych slávností v Pribyline.

Takéto krásne regionálne i celoslovenské ovčiarske slávnosti, ako bola aj „Ovčiarska nedeľa 2015“ v Pribyline sú veľmi potrebné pri propagácii nášho ovčiarstva, pri udržiavaní našich pekných pastierskych, bačovských a folklórnych tradícií. Veľký prínos je aj pri propagácii zdravej výživy, pri hľadaní možnosti rozvoja vidieka atď. Očividné rozdiely sú napr. v spotrebe ovčích syrov v zahraničí a u nás. Všetky keď sa v západnej Európe, ale aj v Bulharsku, Grécku a v Stredomorí konzumuje sa ročne až 6 kg na osobu ovčích syrov a u nás je to iba 1,6 kg a tak máme tu ozaj bohaté rezervy na zvyšovanie a máme čo doháňať. Všetky na Slovensku máme niekoľko desiatok tisíc hektárov nevyužitých lúk a pasienkov

## Výsledky hodnotenia verejnej súťaže:

### Ovčie špeciality

Poradie	Číslo vzorky	Počet bodov	Výrobca	Výrobok
1.	47	28	Biofarma Východná	Biohoral čerstvý
2.	41	24	DVO Polomka	Údený oštiepok
3.	51	23	Salaš Pružina, O. Apoleniková	Ovčie nite
4. – 5.	42	18	SPDP Lužná	Údený syr
4. – 5.	53	18	Salaš Pružina O. Apoleniková	Bačové uzlíky
6. – 7.	48	16	Biofarma Východná	Biohoral exkluzive
6. – 7.	64	16	Agrovex Novot'	Údený oštiepok
8.	43	11	SPDP Lužná	Ochutený syr
9.	52	10	Salaš Pružina O. Apoleniková	Neudený oštiepok
10.	55	8	Obert Ladce	Neúdené nite
11. – 12.	57	7	Obert Ladce	Údený syr
11. – 12.	58	7	Bryndz. A syrárň Zv. Slatina	Neúdené nite
13. – 14.	46	6	PD Liptovské Revúce	Neúdený oštiepok
13. – 14.	60	6	Bryndz. a syrárň Zv. Slatina	Neúdená parenica
15. – 16.	49	4	PD Liptovské Revúce	Údený oštiepok
15. – 16.	59	4	Bryndz. a syrárň Zv. Slatina	Údené nite
17. – 22.	44	3	PD Lipt. Revúce	Neúdená parenica
17. – 22.	56	3	Obert Ladce	Údený oštiepok
17. – 22.	54	3	Salaš Bešeňovka	Údený oštiepok
17. – 22.	61	3	Bryndz. a syrárň Zv. Slatina	Údená parenica
17. – 22.	62	3	Bryndz. a syrárň Zv. Slatina	Neúdený oštiepok
17. – 22.	50	3	PD Važec	Miniparenica údená
23. – 24.	45	2	PD Liptovské Revúce	Údená parenica
23. – 24.	63	2	Bryndz. a syrárň Zv. Slatina	Údený oštiepok

vhodných na chov oviec, pritom máme veľa nezamestnaných ľudí, ktorých by bolo potrebné prilákať na rozvoj ovčiarstva i mliekarstva. Potrebujeme si pritom chrániť a udržiavať aj našu krásnu prírodu a rozvíjať aj agroturistiku. Z týchto dôvodov sú preto veľmi dôležité aj takéto ovčiarske slávnosti, ktorými sa dá lepšie zvýrazniť a dokumentovať pre širokú verejnosť prínos ovčiarstva pre spoločnosť, pre rozvoj vidieka a tiež pre výživu i zdravie ľudí. □

### Žinčica

Poradie	Číslo vzorky	Počet bodov	Výrobca
1.	83	23	SPDP Lužná
2.	81	15	DVO Polomka
3.	86	13	Salaš Bešeňovka
4.	85	12	Salaš Pružina O. Apoleniková
5.	91	11	Agrovex Novot'
6.	84	5	PD Lipt. Revúce
7. – 8.	82	4	PD Važec
7. – 8.	87	4	SHR Lipt. Kokava
9.	90	3	Bryndz. a syrárň Zv. Slatina
10.	88	1	Obert Ladce



# Tlačová správa – Bačovská škola 2015

*Liptovské múzeum v Ružomberku v spolupráci so Zväzom chovateľov oviec a kôz na Slovensku a Občianskym združením Bačova cesta zorganizovalo dňa 16. apríla edukačné podujatie s názvom Bačovská škola, ktoré sa konalo v priestoroch expozície ovčiarstva Národopisného múzea v Liptovskom Hrádku. Podujatie bolo určené pre súčasných i nádejných chovateľov oviec s cieľom odovzdávania živých kultúrnych tradícií a podporovania chovu oviec na Slovensku.*

Na úvod chovateľov privítal a oboznámil s projektom Bačovská škola pán Mgr. Martin Krupa, riaditeľ Liptovského múzea v Ružomberku, ktorý takisto zúčastneným predstavil nový projekt múzea realizovaný v spolupráci s OZ Bačova cesta „Po bačovských chodníčkoch“. Hlavným zámerom projektu je zvýšenie záujmu obyvateľstva o tradičné slovenské produkty ako i podpora záujmu o ovčiarstvo. Návštevníci vybraných salašov budú mať možnosť v priebehu tohto roka vyplniť anketový lístok, čím získajú šancu vyhrať množstvo zaujímavých ovčiar-ských cien.

Vzdelávacia stránka programu bola vyplnená odbornými prednáškami. Na začiatok pútavým rozprávaním priblížil účastníkom históriu chovu oviec a kôz na Slovensku pán Ing. Slavomír Reľovský, riaditeľ Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku. Druhá prednáška bola

tematicky zameraná na začiatok chovateľského roka, ktorej sa zhostil pán Štefan Črep zo Svojpomocného podielníckeho družstva „Lúžňan“ v Liptovskej Lúžnej. Po vzdelávacej časti programu nasledovala diskusia, ktorá sa niesla v uvoľnenom duchu. Podľa množstva rozoberaných tém a zápalu diskutujúcich možno tvrdiť, že podujatia podobného charakteru môžu byť pre chovateľov jednoznačným prínosom. Chovatelia tak majú možnosť podeliť sa o svoje cenné skúsenosti, vymeniť si mnohé podnetné rady a názory, ako i podať pomocnú ruku nádejným začiatčikom v oblasti chovu oviec.

Druhou, nemenej významnou časťou programu bolo slávnostné uvedenie bačov Michala Benku a Floriána Šavrtku do Galérie bačov Liptova. O ich živote a pôsobení stručne porozprávala Mgr. Natália Fungáčová, etnologička Liptovského múzea. Snahou múzea je i naďalej

rozširovať galériu o významných bačov regiónu a priblížiť tak návštevníkom ich život a významné postavenie v minulosti i súčasnosti.

Príjemnú atmosféru programu dotvárala hra na pastierske hudobné nástroje (gajdy, fujaru, píšťalku) v podaní účinkujúcich – pána Ľubomíra Tataru zo Slovenskej Ľupče a už zmieneneho Floriána Šavrtku z Liptovských Revúc.

Zámerom múzea je v rámci projektu Bačovská škola i naďalej organizovať pravidelné odborné stretnutia chovateľov oviec, bačov, pastierov či ďalších záujemcov a takisto podnietiť záujem o danú problematiku u mladej generácie za účelom získavania a odovzdávania informácií, výmeny skúseností z oblasti chovu oviec. Múzeum by aj naďalej rado pôsobilo v tejto sfére ako isté metodicko-edukačné stredisko a pokračovalo v budovaní partnerskej spolupráce či už so Zväzom chovateľov oviec a kôz na Slovensku, s OZ Bačova cesta, samostatnými chovateľmi, záujmovými a profesijnými združeniami, školami, samosprávou pri tvorbe ďalších pokračovaní Bačovskej školy a prispievalo tak k rozširovaniu záujmu o chov oviec a problematiku ovčiarstva na Slovensku.

## Zápisnica

*z rokovania Náhradnej výročnej členskej schôdze (ďalej len „NVČS“) Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, sídlo: Skuteckého 19, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 31 629 237, registrácia: Obchodný register Okresného súdu Banská Bystrica, odd. Dr, vložka č. 204/S (ďalej len „ZCHOK“ alebo „Družstvo“), konanej dňa 24.4.2015 so začiatkom konania o 10,00 hod. v Mestskom kultúrnom stredisku Liptovský Hrádok*

**Prítomní:** podľa prezenčnej listiny

**Program:**

1. Otvorenie a schválenie programu rokovania
2. Voľba mandátovej, volebnej a návrhovej komisie
3. Správa mandátovej komisie
4. Správa Predstavenstva o činnosti a hospodárskom výsledku ZCHOK za rok 2014
5. Správa predsedu Kontrolnej komisie za rok 2014
6. Voľba orgánov Družstva – predstavenstva a kontrolnej komisie
7. Návrh rozpočtu ZCHOK a hlavné úlohy pre rok 2015
8. Správa volebnej komisie
9. Diskusia
10. Uznesenie k jednotlivým bodom rokovania
11. Záver

**K bodu 1 a 2 programu NVČS:**

Predstavenstvo Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo zvolalo Náhradnú výročnú členskú schôdzu na deň 24.4.2015

o 10,00 hod. v Mestskom kultúrnom stredisku Liptovský Hrádok, nakoľko riadna výročná členská schôdza nebola z dôvodu nízkeho počtu prítomných členov podľa stanov Družstva uznášaniaschopná. Z poverenia Predstavenstva ZCHOK zasadnutie náhradnej výročnej členskej schôdze otvoril a viedol predsedajúci p. Eduard Janíček, podpredseda Predstavenstva Družstva, ktorý privítal prítomných a konštatoval, že NVČS má rovnaký program ako pôvodne zvolaná riadna výročná členská schôdza.

Predsedajúci požiadal Ing. Urbanovského, zabezpečujúceho správnosť prezentácie členov, o informáciu, aká je účasť na NVČS:

Celkový počet členov družstva k dnešnému dňu je 331 členov. Počet prítomných členov je 58 (z toho na základe plnomocenstva 20), to znamená počet hlasov 58 na výročnej členskej schôdzi Družstva, čo predstavuje 17,52 % účasť.

Na základe uvedených údajov o počte prítomných a počte hlasujúcich predsedajúci konštatoval, že NVČS je podľa § 239 ods. 8 Ob-

chodného zákonníka a stanov Družstva uznášaniaschopná. Predsedajúci zároveň konštatoval, že NVČS má podľa pozvánky na Výročnú členskú schôdzu Družstva rovnaký/nezmenený program ako riadna VČS.

Predsedajúci podal návrh na schválenie programu rokovania NVČS podľa doručenej pozvánky na Výročnú členskú schôdzu Družstva a zároveň vyzval prítomných, aby predniesli pripomienky k programu alebo návrhy na doplnenie programu rokovania NVČS. Keďže nikto z prítomných nevzniesol žiadne námietky ani pripomienky k programu rokovania NVČS, dal predsedajúci hlasovať.

**Hlasovanie: Schválenie programu rokovania NVČS**

za: 57; proti: 0; zdržal sa: 1

**Uznesenie: NVČS schválila program rokovania NVČS Družstva tak, ako bol prednesený na NVČS.**

Predsedajúci ďalej podal návrh na voľbu orgánov NVČS, konkrétne predsedu NVČS, zapisovateľa a overovateľa zápisnice z náhradnej výročnej členskej schôdze ZCHOK:

Za predsedu NVČS navrhol zvoliť Eduarda Janíčka, za overovateľov zápisnice Ing. Máriu Mularčíkovú a Ing. Petra Angeloviča a za zapisovateľa JUDr. Martina Cibuľu.

**Hlasovanie: Voľba orgánov NVČS.**

za: 58; proti: 0; zdržal sa: 0

**Uznesenie: NVČS jednomyseľne zvolila orgány NVČS – predseda: Eduard Janíček, zapisovateľ: JUDr. Martin Cibuľa, overovatelia: Ing. Mária Mularčíková a Ing. Peter Angelovič.**

Predseda NVČS následne predniesol návrh na zvolenie Volebnej, Mandátovej a návrhovej komisie v zložení:

*Volebná komisia:*

Cyril Orčík – predseda komisie

Členovia: Ing. Ľubomír Porubiak, Rudolf Bobček

*Mandátová a návrhová komisia:*

Ing. Ľubomír Šaro – predseda komisie

Členovia: Ing. Zuzana Teplická, Ing. Ľubomír Kulla, Ing. Mária Mularčíková

Hlasovanie: **Voľba Volebnej a Mandátovej a návrhovej komisie**

za: 58; proti: 0; zdržal sa: 0

**Uznesenie: NVČS jednomyseľne zvolila členov Volebnej a Mandátovej a návrhovej komisie v tomto zložení: *Volebná komisia:* Cyril Orčík – predseda komisie, členovia: Ing. Ľubomír Porubiak, Rudolf Bobček. *Mandátová a návrhová komisia:* Ing. Ľubomír Šaro – predseda komisie, členovia: Ing. Zuzana Teplická, Ing. Ľubomír Kulla, Ing. Mária Mularčíková.**

**K bodu 3 programu NVČS:**

Ing. Ľubomír Šaro informoval prítomných o záveroch zistených Mandátovou komisiou o účasti členov Družstva na NVČS. Konštatoval, že z 331 pozvaných členov je prítomných 58 členov, z toho 20 na základe plnomocenstva, čo predstavuje 17,52 %-nú účasť.

**K bodu 4 programu NVČS:**

Predseda Predstavenstva ZCHOK Ing. Igor Nemčok predniesol Správu o činnosti Družstva a hospodárskom výsledku Družstva za rok 2014. Predseda Predstavenstva ZCHOK v tejto súvislosti informoval prítomných o počte zasadnutí Predstavenstva ZCHOK, o množstve úloh a ich priebežnom plnení a o výške vynaložených nákladov a dosiahnutých výnosov Družstva. Ďalej informoval o obsahu Riadnej individuálnej účtovnej závierky Družstva za účtovné obdobie roku 2014 a o obsahu Výročnej správy Družstva za rok 2014.

**K bodu 5 programu NVČS:**

Predseda kontrolnej komisie Ing. Július Habovštiak predniesol Správu kontrolnej komisie Družstva za rok 2014.

**K bodu 6 programu NVČS:**

Pred začatím volieb do orgánov Družstva – predstavenstva a kontrolnej komisie, oznámil predseda volebnej komisie prítomným, že na NVČS nie sú prítomní dvaja navrhovaní kandidáti do Predstavenstva Družstva za západoslovenský obvod, konkrétne Roman Sypek a Radoslav Drozd. Keďže podľa ust. § 2 platného

Volebného poriadku Družstva je podmienkou zvolenia kandidáta do orgánov Družstva jeho osobná účasť na volebnej členskej schôdzi, nie je možné uskutočniť voľbu menovaných do Predstavenstva Družstva. Na to predseda NVČS informoval prítomných, že ustanovenie § 11 Volebného poriadku Družstva určuje lehotu 5 (piatich) dní na predkladanie návrhov na kandidátov do orgánov Družstva pred konaním volebnej členskej schôdze. Keďže obidvaja menovaní pre neprítomnosť nemôžu byť volení do orgánov Družstva a keďže uvedenú lehotu už nie je možné dodržať, za účelom riadnej voľby kandidátov do Predstavenstva za západoslovenský obvod navrhol predseda NVČS skrátenie uvedenej lehoty na predkladanie návrhov na kandidátov do orgánov Družstva a dal o tomto návrhu hlasovať.

Hlasovanie: **Schválenie skrátenia lehoty na predkladanie návrhov na kandidátov do orgánov Družstva podľa § 11 Volebného poriadku.**

za: 58; proti: 0; zdržal sa: 0

**Uznesenie: NVČS jednomyseľne schválila skrátenie 5 (päť) dňovej lehoty na predkladanie návrhov na kandidátov do orgánov Družstva podľa § 11 Volebného poriadku.**

Následne boli členmi Družstva navrhnutí noví dvaja kandidáti na členov Predstavenstva Družstva za západoslovenský obvod, konkrétne RNDr. Július Szabo a Juraj Zúbek.

Po takomto doplnení kandidátky dal predseda NVČS hlasovať o kandidátoch do Predstavenstva Družstva a do Kontrolnej komisie Družstva tak, ako boli navrhnutí Predstavenstvom a členmi Družstva a vyzval prítomných členov na odovzdanie volebných lístí/hlasovacích lístkov do pripravenej urny.

**K bodu 7 programu NVČS:**

Predseda predstavenstva Družstva Ing. Igor Nemčok oboznámil prítomných o návrhu rozpočtu ZCHOK a pláne hlavných úloh pre rok 2015.

**K bodu 8 programu NVČS:**

Po sčítaní hlasov predseda volebnej komisie informoval prítomných členov o výsledkoch volieb do orgánov Družstva. Najviac hlasov vo voľbách do Predstavenstva Družstva získali a teda boli zvolení: Ing. Igor Nemčok, Eduard Janíček, RNDr. Július Szabo, Oľga Apoleníková, Juraj Zúbek, Ing. Anna Kováčiková, Ing. Ľubomír Kulla, Ing. Ľudovít Urbanovský, Ing. Peter Angelovič, Ing. Ján Dvorjak, Ing. Mária Mularčíková, Ing. Ľubomír Šaro a Doc. RNDr. Milan Margetín, PhD. Najviac hlasov vo voľbách do Kontrolnej komisie Družstva získali a teda boli zvolení: Ing. Július Habovštiak, MVDr. Dušan Antalík a Milan Múčka. Zápisnica z volieb do Predstavenstva Družstva a z volieb do Kontrolnej komisie Družstva tvorí prílohu tejto zápisnice.

Hlasovanie: **Voľba členov do orgánov Družstva – Predstavenstva a Kontrolnej komisie.**

Počet hlasov za, počet hlasov proti, zdržalo sa, nehlasovalo a počet neplatných hlasov je uvedený v zápisnici o voľbe Predstavenstva a voľbe Kontrolnej komisie Družstva.

**Uznesenie: NVČS zvolila do Predstavenstva Družstva:** Ing. Igor Nemčok, Eduard Janíček, RNDr. Július Szabo, Oľga Apoleníková, Juraj Zúbek, Ing. Anna Kováčiková, Ing. Ľubomír Kulla, Ing. Ľudovít Urbanovský, Ing. Peter Angelovič, Ing. Ján Dvorjak, Ing. Mária Mularčíková, Ing. Ľubomír Šaro, Doc. RNDr. Milan Margetín, PhD..

**NVČS zvolila do Kontrolnej komisie Družstva:** Ing. Július Habovštiak, MVDr. Dušan Antalík, Milan Múčka. **Ku dňu prijatia tohto rozhodnutia o voľbe menovaných vzniká ich funkcia člena Predstavenstva Družstva a člena Kontrolnej komisie Družstva.**

Zároveň uplynutím funkčného obdobia doterajších členov Predstavenstva Družstva, konkrétne: MVDr. Patrik Keľo, Ing. Miroslav Kubina, Ing. Zuzana Teplická, Ing. Jozef Eštočin, Ing. Jarmila Dúbravská, PhD., skončila menovaním ich funkcia člena Predstavenstva Družstva, a uplynutím funkčného obdobia doterajších členov Kontrolnej komisie Družstva, konkrétne: Ján Čan, skončila menovanému jeho funkcia člena Kontrolnej komisie Družstva.

**K bodu 9 programu NVČS:**

V diskusii vystúpili:

**MVDr. Dušan Antalík uvádza:** mrzí ho nízka účasť na dnešnej výročnej členskej schôdzi a porovnáva to s hojnou účasťou na výročných členských schôdzach v začiatkoch fungovania ZCHOK. Chváli vedenie Družstva za vykonávané aktivity a praje si, aby malo vedenie Družstva naďalej toľko entuziazmu ako doteraz. Namieťa skutočnosť, že kandidáti neboli členom pred samotnou voľbou aspoň v krátkosti predstavení. Ďalej hodnotí kvalitu článkov v časopise Družstva a gratuluje riaditeľovi Zväzu k odbornosti časopisu. Zamýšľa sa nad chorobami oviec v minulosti a dnes, že niekedy sa mu každá druhá ovca pre krívačku „poklonila“ a ako to ťažko znášal. Ďalej hovorí o doživosti a kvalite starostlivosti o zvieratá.

**Ing. Dúbravská** napriek nízkej účasti vyjadruje poďakovanie všetkým členom zväzu a praje novým členom predstavenstva hodne síl do ďalšej činnosti. Poukazuje na činnosť Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory a nabáda na lepšiu spoluprácu jednak medzi členmi zväzu a jednak vo vzťahu k komore. Ďalej spomína priame platby a štátnu pomoc pre chovateľov. Vyjadruje presvedčenie, že SPPK bude aj naďalej garantom vzdelávacieho programu, týkajúceho sa poľnohospodárstva a potravinárstva. Na záver pozýva členov na Agrokomplex.

**p. Kováč:** namieta termín konania Výročnej členskej schôdze a navrhuje aspoň raz ročne po sezóne zorganizovať pracovné stretnutie po jednotlivých krajoch. Ďalej sa zamýšľa nad

výškou poplatkov pre kafilériu pri uhynutí zvierat. Hovorí, že 90% vecí si robí sám a že výška podobných poplatkov (napr. poplatkov pri výchove capov) je neprimeraná. Poukazuje na to, že drobní chovatelia nie sú zastúpení v orgánoch zväzu a že by privítal, keby kandidáti do orgánov boli pred voľbami aspoň v krátkosti predstavení. Bez takéhoto predstavenia nepozná koncepciu ďalšej činnosti Družstva. Tiež vyjadruje presvedčenie, že sa zlepšuje činnosť zväzu.

**Ing. Ľudovít Urbanovský** navrhuje do úloh zväzu zaradiť všetky ovčiarske podujatia, ďalej pozitívne hodnotí obsahovú stránku časopisu zväzu, v ktorom mu však chýba inzercia. Navrhuje, aby zväz prijal stanovisko k pripravovanej dohode s „Amerikou“, aby sme si tu nepustili geneticky modifikované zvieratá. Na záver príspevku pozýva na ovčiarske podujatie „Bačova cesta“.

**Josef Teplica** pochválil akcie organizované zväzom, na ktorých je však nízka účasť členov a ďalej sa zamýšľa na chorobou oviec tzv. krívačku.

Na všetky príspevky primerane reagoval predseda predstavenstva Družstva.

#### K bodu 10 programu NVČS:

Návrh na prijatie a schválenie uznesenia z NVČS predložil Ing. Šaro – predseda návrhovej komisie (Uznesenie z NVČS tvorí súčasť zápisnice ako príloha č. 3).

A. *Náhradná výročná členská schôdza schvaľuje:*

1. Program rokovania Náhradnej výročnej členskej schôdze

2. **Voľbu a zloženie orgánov NVČS:** predseda: Eduard Janíček, zapisovateľ: JUDr. Martin Cibula, overovatelia: Ing. Mária Mularčíková

va a Ing. Peter Angelovič.

3. **Voľbu a zloženie Volebnej komisie v zložení:** Cyril Orčík – predseda komisie, členovia: Ing. Ľubomír Porubiak, Rudolf Bobček a

**Voľbu a zloženie Mandátovej a návrhovej komisie:** Ing. Ľubomír Šaro – predseda komisie, členovia: Ing. Zuzana Teplická, Ing. Ľubomír Kulla, Ing. Mária Mularčíková.

4. Riadnu individuálnu účtovnú závierku Družstva za účtovné obdobie roku 2014 a Výročnú správu Družstva za rok 2014.

5. **Skrátenie lehoty na predkladanie návrhov na kandidátov do orgánov Družstva podľa § 11 Volebného poriadku.**

6. Plán hlavných úloh ZCHOK na rok 2015 a Návrh rozpočtu ZCHOK na rok 2015.

7. **Voľbu a zloženie orgánov Družstva – Predstavenstvo:** Ing. Igor Nemčok, Eduard Janíček, RNDr. Július Szabo, Oľga Apoleníková, Juraj Zúbek, Ing. Anna Kováčiková, Ing. Ľubomír Kulla, Ing. Ľudovít Urbanovský, Ing. Peter Angelovič, Ing. Ján Dvorjak, Ing. Mária Mularčíková, Ing. Ľubomír Šaro a Doc. RNDr. Milan Margetín, PhD. a

**voľbu a zloženie Kontrolnej komisie Družstva:** Ing. Július Habovštiak, MVDr. Dušan Antalík a Milan Múčka.

8. Návrh uznesenia z Náhradnej Výročnej členskej schôdze ZCHOK.

B. *Náhradná výročná členská schôdza berie na vedomie:*

1. Správu predsedu Predstavenstva ZCHOK o činnosti Predstavenstva a hospodárskom výsledku ZCHOK za rok 2014.

2. Správu predsedu Kontrolnej komisie ZCHOK za rok 2014.

C. *Výročná členská schôdza ukladá:*

1. Predstavenstvu prerokovať vznesené diskusné príspevky na najbližšom zasadnutí Predstavenstva ZCHOK.

Zodpovedný: predseda predstavenstva

2. Členom, aby aktívnejšie prispievali do časopisu Chov oviec a kôz.

Zodpovední: členovia

3. Členom aktívne sa zúčastňovať podujatí organizovaných Zväzom chovateľov oviec a kôz na Slovensku.

Zodpovední: členovia

4. Členom podieľať sa intenzívnejšie na príprave koncepcie rozvoja chovu oviec a kôz. Podmienky prípravy koncepcie budú zverejnené na [www.zchok.sk](http://www.zchok.sk).

Zodpovední: členovia

5. Predstavenstvu Družstva, aby v súvislosti so zvolením nových členov do orgánov Družstva podalo návrh na zápis zmien zapisovaných údajov do obchodného registra Okresného súdu Banská Bystrica.

Zodpovední: predseda predstavenstva

Hlasovanie: **Schválenie Uznesenia z NVČS Družstva**  
za: 58; proti: 0; zdržal sa: 0

Uznesenie: **NVČS schválila Uznesenie z konania Náhradnej výročnej členskej schôdze.**

**Záver:**

Na záver vystúpil Ing. Nemčok, predseda predstavenstva ZCHOK, poďakoval prítomným za aktívnu účasť, poukázal na jednotu zväzu a zaželal veľa chovateľských a osobných úspechov do ďalšieho obdobia, aby sme ovečky a kozy chovali ďalej pre radosť i úžitok.

**V Liptovskom Hrádku dňa 24.4.2015**

## Zápisnica

*z rokovania Výročnej členskej schôdze Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, sídlo: Skuteckého 19, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 31 629 237, registrácia: Obchodný register Okresného súdu Banská Bystrica, odd. Dr, vložka č. 204/S (ďalej len „ZCHOK“ alebo „Družstvo“), konanej dňa 24.4.2015 so začiatkom konania o 9,00 hod. v Mestskom kultúrnom stredisku Liptovský Hrádok*

**Prítomní:** podľa prezenčnej listiny

**Program:**

- Otvorenie a schválenie programu rokovania
- Voľba mandátovej, volebnej a návrhovej komisie
- Správa mandátovej komisie
- Správa Predstavenstva o činnosti a hospodárskom výsledku ZCHOK za rok 2014
- Správa predsedu Kontrolnej komisie za rok 2014
- Voľba orgánov Družstva – predstavenstva a kontrolnej komisie
- Návrh rozpočtu ZCHOK a hlavné úlohy pre rok 2015

8. Správa volebnej komisie

9. Diskusia

10. Uznesenie k jednotlivým bodom rokovania

11. Záver

Z poverenia Predstavenstva ZCHOK zasadnutie výročnej členskej schôdze (ďalej aj „VČS“) otvoril a viedol predsedajúci p. Eduard Janíček, podpredseda Predstavenstva Družstva, ktorý členskú schôdzu otvoril a prítomných privítal.

Predsedažúci požiadal Ing. Urbanovského, zabezpečujúceho správnosť prezentácie členov Družstva o informáciu, aká je účasť na výročnej

členskej schôdzy Družstva:

Celkový počet členov družstva k dnešnému dňu je 331 členov. Počet prítomných členov je 58 (z toho na základe plnomocenstva 20), to znamená počet hlasov 58 na výročnej členskej schôdzy Družstva, čo predstavuje 17,52 % účasť.

Predsedažúci vzhľadom na zistený stav konštatuje, že VČS Družstva nie je uznášania schopná. Preto predstavenstvo Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, na základe tejto informácie o počte účastníkov na VČS, zvolalo v súlade so Stanovami Družstva, náhradnú výročnú členskú schôdzu na deň 24.4.2015 o 10,00 hod. v Mestskom kultúrnom stredisku Liptovský Hrádok s nezmeneným programom.

Nakoľko žiaden z členov ZCHOK nevzniesol námietky, pripomienky alebo výhrady k tomuto návrhu a k priebehu VČS predsedajúci výročnú členskú schôdzu Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo ukončil.

**V Liptovskom Hrádku dňa 24.4.2015**



OVENÁLIE 2015



# OVENÁLIE 2015